

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีผลต่อการขยายตัวของเมืองในพื้นที่ชานเมือง:
กรณีศึกษา ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ชินกฤต ถิ่นวงศ์แย

ปฐมพงศ์ ชัยมูล

ภาคนิพนธ์เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาภูมิศาสตร์

มีนาคม 2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานสาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศศาสตร์ และหัวหน้า
ภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่
มีผลต่อการขยายตัวของเมืองในพื้นที่ชานเมือง: กรณีศึกษา ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัด
พิษณุโลก เห็นสมควรเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาภูมิศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....

(รองศาสตราจารย์พัฒนา ราชวงศ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(อาจารย์ ดร.กัมปนาท ปิยะอำรุงชัย)

ประธานสาขาวิชาภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศศาสตร์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภิรมย์ อ่อนเส็ง)

หัวหน้าภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประกาศคุณูปการ

ภาคินพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์พัฒนา ราชวงศ์ ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ได้อุทิศส่วสละเวลาอันมีค่ามาเป็นทีปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ตลอดระยะเวลาในการภาคินพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของภาคินพนธ์ด้วยความเอาใจ ใส่ จนทำให้ภาคินพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การ สนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา รวมทั้งต้องขอขอบพระคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ที่คอยให้ กำลังใจและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากภาคินพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มี พระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจบ้างไม่มากก็ น้อย

ชินกฤต ถินวงษ์แย
ปฐมพงศ์ ชัยมูล

ชื่อเรื่อง	การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีผลต่อการขยายตัวของเมืองในพื้นที่ชานเมือง: กรณีศึกษา ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ผู้วิจัย	ชินกฤต ถินวงษ์แย และ ปฐมพงศ์ ชัยมูล
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์พัฒนา ราชวงศ์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ วท.บ. สาขาวิชาภูมิศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2556
คำสำคัญ	การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน, การขยายตัวของเมือง

บทคัดย่อ

สืบเนื่องจากในปัจจุบันเมืองพิษณุโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องด้วยสาเหตุต่างๆ มากมาย เช่น มีห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า พิษณุโลก มาตั้งบริเวณตำบลพลายชุมพล จึงอยากทราบว่าปัจจัยใดเป็นสาเหตุของการขยายตัวของเมืองในพื้นที่ที่ศึกษานั้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางการรองรับการพัฒนาและการขยายตัวของเมืองอย่างมีทิศทางที่สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมของเมืองหรือชุมชนในพื้นที่ รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่อยู่ในปัจจุบันและป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป ซึ่งได้นำข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลพลายชุมพลปี พ.ศ.2538 2545 2552 และ 2556 มาทำการจำแนกการใช้ที่ดินในแต่ละปีเพื่อที่จะแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละปีและนำมาเปรียบเทียบในแต่ละช่วงปี โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงปี คือ ปี พ.ศ. 2538 – 2545, ปี พ.ศ.2545 – 2552 และปี พ.ศ.2552 – 2556 ในการเปลี่ยนแปลงช่วงแรกปี พบว่ามีพื้นที่นาข้าวลดลงและยังมีพื้นที่บึงที่หายไป ขณะที่เขตชุมชนขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และมีสถานที่ราชการเพิ่มเติมเข้ามาอีก การเปลี่ยนแปลงช่วงที่สองพบว่าพื้นที่นาข้าวยังคงลดลงจากเมื่อช่วงปีแรก แต่ในขณะเดียวกัน พื้นที่หมู่บ้านมีการเพิ่มขึ้น และยังมีพื้นที่ที่เกิดขึ้นใหม่อีกอย่างเช่น พื้นที่ถม และหมู่บ้านจัดสรร ส่วนพื้นที่ที่หายไปในปี 2552 เป็นพื้นที่บ่อน้ำในไร่นา และในการเปลี่ยนแปลงช่วงที่สามพบว่าพื้นที่นาข้าวยังคงลดลงอีก แต่ขณะเดียวกันยังมีพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2552 อย่างพื้นที่ถมตัวเมืองและย่านการค้า หมู่บ้านจัดสรรหมู่บ้านและยังมีพื้นที่สถานีบริการน้ำมันหรือปั้มแก๊สที่เกิดขึ้นใหม่และพื้นที่ที่หายไปในปี พ.ศ.2556 เป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงปีพบว่าพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการลดลงเรื่อยๆ ในขณะที่พื้นที่หมู่บ้าน พื้นที่หมู่บ้านจัดสรร พื้นที่ตัวเมืองและย่านการค้ามีการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ยังมีพื้นที่อื่นๆ อีกที่มีการเปลี่ยนแปลงแต่ก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งหมดเป็นเพราะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การค้าขาย การเปลี่ยนแปลงของประชากรของตำบลพลายชุมพล และการขยายตัวของเมืองพิษณุโลก ทำให้อุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของสังคมเจริญก้าวหน้า และทำให้ตำบลพลายชุมพลเกิดความเป็นเมือง มีความทันสมัย เป็นย่านอุตสาหกรรม ย่านการค้าและความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นเรื่อยๆ ได้ในอนาคต

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	2
	วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
	ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	2
	พื้นที่ศึกษา.....	2
	กรอบแนวความคิด.....	3
2	พื้นที่ชานเมืองตำบลพลายชุมพล	4
	ข้อมูลทั่วไปของตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.....	4
3	ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	ทฤษฎี.....	11
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
4	ระเบียบวิธีวิจัย	22
	เครื่องมือและชุดโปรแกรมที่ใช้ในการศึกษา.....	22
	ข้อมูลและแหล่งข้อมูล.....	22
	การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงการ ใช้ที่ดินของตำบลพลายชุมพลตั้งแต่ พ.ศ.2538 2545 2552 และ 2556.....	22
	การสรุปผลการศึกษา.....	23

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5	การเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ชานเมือง..... 24
	ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน..... 24
	การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน..... 33
6	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 42
	สรุปผลการวิจัย..... 42
	อภิปรายผลการวิจัย..... 43
	ข้อเสนอแนะ..... 44
บรรณานุกรม.....	45
ประวัติผู้วิจัย.....	47

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2538.....	26
2 รายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2545.....	28
3 รายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2552.....	30
4 รายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2556.....	32
5 เปรียบเทียบรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2538 และ ปี พ.ศ.2545.....	35
6 เปรียบเทียบรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2545 และ ปี พ.ศ.2552.....	38
7 เปรียบเทียบรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2552 และ ปี พ.ศ.2556.....	41

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา.....	3
2 แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา.....	8
3 แบบจำลองการใช้ที่ดินของ Burgess.....	12
4 แบบจำลองการใช้ที่ดินของ Hoyt.....	14
5 แบบจำลองการใช้ที่ดินของ Harris and Edward.....	15
6 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2538.....	25
7 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2545.....	27
8 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2552.....	29
9 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2556.....	31
10 แผนที่เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ระหว่างปี พ.ศ.2538 และปี พ.ศ.2545.....	34
11 แผนที่เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ระหว่างปี พ.ศ.2545 และปี พ.ศ.2552.....	37
12 แผนที่เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ระหว่างปี พ.ศ.2552 และปี พ.ศ.2556.....	40

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พื้นที่ชานเมืองเป็นพื้นที่รอบๆ เมืองที่แต่เดิมมีประชากรอาศัยอยู่ร่วมกันหนาแน่นน้อยกว่าในเมืองแต่มากกว่าชนบท ประชากรในเมืองสามารถมาทำงานในเมืองแบบไปกลับได้ถึงแม้ว่าเขตชานเมืองจะแยกการปกครองจากเขตเมืองแต่ก็ยังมีกรพึ่งพาอาศัยระบบเศรษฐกิจจากเมืองอยู่ก่อนที่ชานเมืองจะกลายมาเป็นเมืองพื้นที่ของชานเมืองมีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งว่างบางแห่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรมหรือพื้นที่สีเขียวของเมือง การที่พื้นที่บริเวณชานเมืองเป็นบริเวณที่สามารถรองรับการกระจายตัวของเมืองได้อย่างดีมีปัจจัยสนับสนุนเช่น ปัจจัยทางการคมนาคม ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย ปัจจัยด้านที่ตั้ง ปัจจัยด้านการลงทุนด้านที่อยู่อาศัย และปัจจัยด้านการเดินทางไปกลับ

ตำบลพลายชุมพลเป็นพื้นที่ที่มีภูมิประเทศที่เหมาะสมแก่การเกษตร และมีแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งเหมาะแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวและยังเป็นพื้นที่ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนบ้านจัดสรรในหลายปีที่ผ่านมาเป็นไปอย่างรวดเร็วไม่เป็นระเบียบและขาดการควบคุมการพัฒนาทำให้เกิดปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่สอดคล้องเพียงพอต่อการขยายตัวของชุมชนแต่ด้วยศักยภาพในด้านเศรษฐกิจที่ราษฎรในตำบลทำเกษตรกรรมได้ตลอดปี ทำให้จะสามารถพัฒนาตำบลให้สอดคล้องกับการพัฒนาอำเภอและจังหวัดให้เป็นเมืองหลักของภาคเหนือตอนล่างได้

สืบเนื่องจากในปัจจุบันเมืองพิษณุโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ด้วยสาเหตุต่างๆ มากมาย เช่น มีห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า พิษณุโลก มาตั้งบริเวณตำบลพลายชุมพล จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาให้ทราบว่าปัจจัยใดเป็นสาเหตุของการขยายตัวของเมืองในพื้นที่ที่ศึกษานั้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางการรองรับการพัฒนาและการขยายตัวของเมืองอย่างมีทิศทางที่สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมของเมืองหรือชุมชนในพื้นที่ รวมถึงการแก้ไขปัญหามีอยู่ในปัจจุบันและป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป เราจึงคิดทำวิจัยเรื่องนี้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์การเจริญเติบโตของเมืองที่เกิดขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. “การใช้ที่ดิน” หมายถึงการใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อที่อยู่อาศัยกิจกรรมทางธุรกิจการค้าการอุตสาหกรรมสถานที่ราชการโรงเรียนถนนหรือสาธารณสถานต่างๆการใช้ที่ดินในเมืองจะแตกต่างกับการใช้ที่ดินในชนบทกล่าวคือการใช้ที่ดินในชนบทจะมุ่งใช้ที่ดินเพื่อผลิตผลทางการเกษตรเช่นการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์

2. “ชานเมือง”พื้นที่ที่อยู่รอบ ๆ เมือง มีประชากรอาศัยอยู่ร่วมกันหนาแน่นน้อยกว่าเมืองแต่มากกว่าชนบท ประชากรในเขตชานเมืองสามารถมาทำงานที่เมืองแบบไปกลับได้ ถึงแม้ว่าเขตชานเมืองจะแยกการปกครองจากเขตเมืองแต่ก็ยังพึ่งพาอาศัยระบบเศรษฐกิจจากเมืองอยู่บ้าง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีผลต่อการขยายตัวของเมืองบริเวณพื้นที่ชานเมืองในตำบลพลายชุมพล

ประโยชน์ที่จะได้รับ

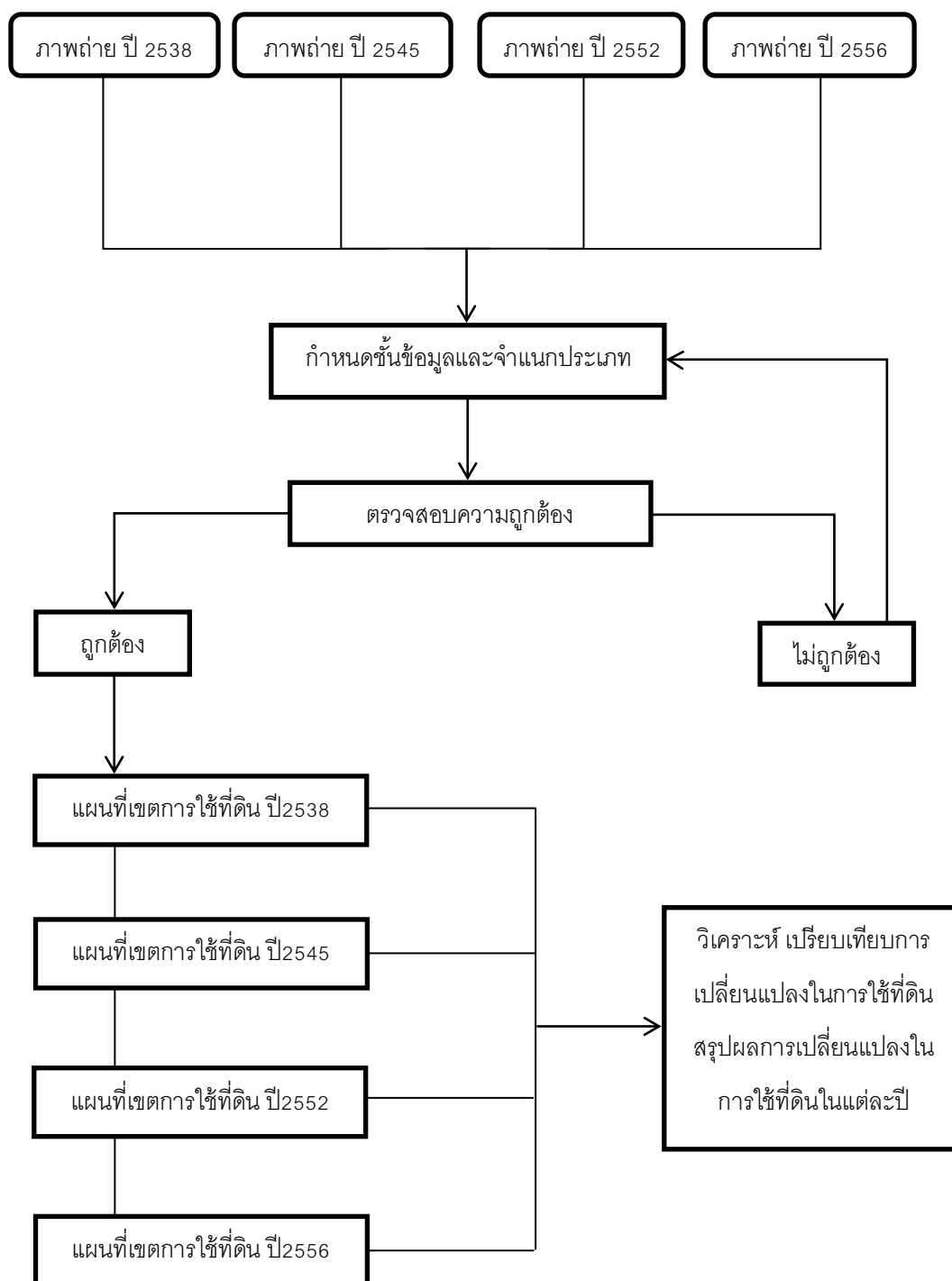
1. ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สอดคล้องกับการขยายตัวของเมืองของพื้นที่บริเวณชานเมือง

2. ได้ทราบถึงปัจจัยสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่มีผลต่อการขยายตัวของเมืองบริเวณพื้นที่ชานเมืองในตำบลพลายชุมพล

พื้นที่ศึกษา

ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 2

พื้นที่ชานเมืองตำบลพลายชุมพล

ข้อมูลทั่วไปของตำบลพลายชุมพลอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

เดิมชื่อตำบลวัดตาลชนรุ่นหลังแล้วที่มีความหมายมาจากบริเวณดังกล่าวมีต้นตาลอยู่เป็นจำนวนมากและหลังจากนั้นก็เปลี่ยนเป็นตำบลห้วยรอ เนื่องจากตำบลวัดตาลไม่มีกำนันทำการจึงต้องใช้ตำแหน่งกำนันของตำบลห้วยรอ โดยในสมัยนั้นจะมีกำนันบุญเป็นผู้ทำการตำแหน่งกำนัน (บ้านบางพยอมฝั่งห้วยรอ) กำนันจัน (บ้านบางพยอมฝั่งห้วยรอ) กำนันคราม (บ้านเต็งหนาม) กำนันวงศ์ (บ้านเต็งหนาม) หลังจากหมดวาระกำนันวงศ์แล้วก็ได้เปลี่ยนชื่อตำบลเป็นตำบลพลายชุมพล แต่เดิมเรียกตำบลไพรชุมพล เนื่องจากมีพื้นที่ป่ารกมากเหมือนป่าดงดิบ แต่หลังจากนั้นได้เปลี่ยนเป็นตำบลพลายชุมพลซึ่งมีคำบอกเล่าจากชนบรรพชนรุ่นก่อนว่ามีความหมายมาจากช้างพลายที่มาชุมนุมกันอย่างคึกคักในบริเวณนี้ เนื่องจากอยู่ใกล้กับพระราชวังจันทร์และพื้นที่ดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์จึงนิยมนำช้างพลายมามัดไว้บริเวณดังกล่าวและในสมัยกำนันท่วม (บ้านบางสะแก) ก็ได้ดำรงตำแหน่งกำนันของตำบลพลายชุมพล หลังจากหมดวาระของกำนันท่วมแล้วกำนันหวาน (บ้านวังหิน) ก็เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในวาระต่อมา หลังจากนั้นก็เป็นวาระของกำนันละออ ฤงเงิน (บ้านวัดตาล) กำนันเสริม จุงทรัพย์ (บ้านวัดตาล) กำนันโออาฟ สุวรรณพราม (บ้านวัดตาล) กำนันบุญเริ่ม อยู่สุข (บ้านบางพยอมใต้) และกำนันโอฟาร สุวรรณพราม ในปัจจุบัน

สภาพทั่วไปของตำบลพลายชุมพล

ทิศเหนือ จรดตำบลจอมทอง

ทิศใต้ จรดตำบลบ้านคลองและตำบลวัดจันทร์

ทิศตะวันออก จรดตำบลห้วยรอ

ทิศตะวันตก จรดตำบลบ้านกว้าง

ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองพิษณุโลกประมาณ 7 กิโลเมตร

เนื้อที่ประมาณ 13 ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มเหมาะที่จะทำการเกษตรเนื่องจากมีคลองน้ำชลประทานไหลผ่านในพื้นที่

ตำบลพลายชุมพลปัจจุบันประกอบด้วย 5 หมู่บ้านดังนี้

หมู่ 1 บ้านวังหิน (เดิมที่มีวังदानเก่าแก่ถ้ำและเกาะอยู่บริเวณหน้าวัดในแม่น้ำซึ่งหน้าวังจะหันหน้าไปทางตำบลหัวรอและทางบ้านวังหินและเป็นด้านหลังของวัง)

หมู่ 2 บ้านวัดตาลหรือวังตาล(มีความหมายจากบริเวณดังกล่าวมีต้นตาลอยู่เป็นจำนวนมาก)

หมู่ 3 บ้านวัดตาล

หมู่ 4 บ้านพลายชุมพล (ชนรุ่นหลังเล่าว่าเมื่อก่อนอยู่ใกล้วัดพระราชวังจันทร์และพื้นที่ดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์จึงนิยมนำช้างพลายมามัดไว้)

หมู่ 5 บ้านบางพะยอมใต้ (มีความหมายมาจากต้นพะยอมที่มีการปลูกกันมากในสมัยก่อน)

เทศบาลตำบลพลายชุมพลแต่เดิมจัดตั้งเป็น อบต. เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2539 และเลื่อนฐานะเป็นเทศบาลตำบลเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2551

การปกครองแบ่งเป็น 5 หมู่บ้านและเขตการเลือกตั้ง 2 เขต

เขตเลือกตั้งที่ 1

หมู่ที่ 1 บ้านวังหิน ผู้ใหญ่บ้าน นายรังสันต์ อ่วมแจ้ง

หมู่ที่ 2 บ้านวัดตาล ผู้ใหญ่บ้าน นายอนุชา แผลกอ่อง

หมู่ที่ 3 บ้านวัดตาล กำนัน นายไอฟาร สุวรรณพราหม

มีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 6 คน

1. นายประยุทธ์ ผุดเหล็ก 2. นายประกอบ ชุ่มกสิ์ด 3. นายบุญช่วย ถุ่งเงิน

4. นายไวยพจน์ ยี่มโย 5. นายพิรมณ์ สุวรรณรัตน์ 6. นายสมชาย สุขป้อม

เขตเลือกตั้งที่ 2

หมู่ที่ 4 บ้านพลายชุมพล ผู้ใหญ่บ้าน นายวิรัตน์ มาแหยม

หมู่ที่ 5 บ้านบางพะยอมใต้ ผู้ใหญ่บ้าน ส.อ.อำนาจ เมฆสุวรรณ

มีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 6 คน

1. นายรังสรรค์ จันทราศิริ 2. นายชาติรี ชื่นวิทยา 3. นายสมพงษ์ โพธิ์สะวัง

4. นางปราณี นุ่มน้อม 5. นางสาวคร เนื่อไม้ 6. นางสาวนภา ทองน้อย

ข้อมูลประชากรของเทศบาลตำบลพลายชุมพลมีจำนวนราษฎรทั้งสิ้น 6,812 คน ชาย 3,098 คน หญิง 3,714 คน จำนวนครัวเรือน 2,633 ครัวเรือน สัดส่วนอายุประชากร 60 ปีขึ้นไป = 14 %, 45 – 59 ปี = 22 %, 30 - 44 ปี = 24 %, 20 - 29 ปี = 16 % และ 1 - 19 ปี = 24 %

สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพรับราชการ เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป

หน่วยธุรกิจในเขตเทศบาล

ศูนย์การค้าจำนวน 1 แห่ง ธนาคารจำนวน 9 แห่ง หอพักจำนวน 5 แห่ง ปั้มน้ำมันและก๊าซจำนวน 4 แห่ง โรงเรียนข้าวจำนวน 4 แห่ง ศูนย์อสมรถจักรยานยนต์จำนวน 6 แห่ง ศูนย์อสมรถยนต์จำนวน 5 แห่ง

การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 1 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 0 แห่ง วิทยาลัยอาชีวศึกษาจำนวน 0 แห่ง โรงเรียน/สถาบันชั้นสูงจำนวน 1 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านจำนวน 0 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 แห่ง

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัดจำนวน 3 แห่ง สำนักสงฆ์จำนวน 1 แห่ง มัสยิดจำนวน 0 แห่ง ศาลเจ้าจำนวน 0 แห่ง โบสถ์จำนวน 0 แห่ง

การสาธารณสุข

โรงพยาบาลของรัฐจำนวน 0 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/หมู่บ้านจำนวน 1 แห่ง สถานพยาบาลเอกชนจำนวน 3 แห่ง ร้านขายยาแผนปัจจุบันจำนวน 2 แห่ง อัตราการมีและใช้ส้วมที่มีร้อยละ 100

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สถานีตำรวจ (หน่วยบริการประชาชน) จำนวน 1 แห่ง สถานีดับเพลิงจำนวน 0 แห่ง

การคมนาคม

มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับอำเภอ 1 เส้นทางเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กทางหลวงสาย สุโขทัย-พิษณุโลก และติดต่อกับตำบลอื่นๆ อีกหลายเส้นทาง ส่วนถนนภายในหมู่บ้านมีทั้งคอนกรีตเสริมเหล็ก ถนนลาดยาง ถนนลูกรัง และถนนดิน

การโทรคมนาคม

ที่ทำกาารไปรษณีย์โทรเลขจำนวน 1 แห่ง สถานีโทรคมนาคมอื่นๆ จำนวน 0 แห่ง

การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าเข้าถึงจำนวน 5 หมู่บ้าน

แหล่งน้ำธรรมชาติ

แม่น้ำจำนวน 1 สายคลองจำนวน 1 สายสระน้ำ, บึง, คลองหนองและอื่นๆ จำนวน 0 แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

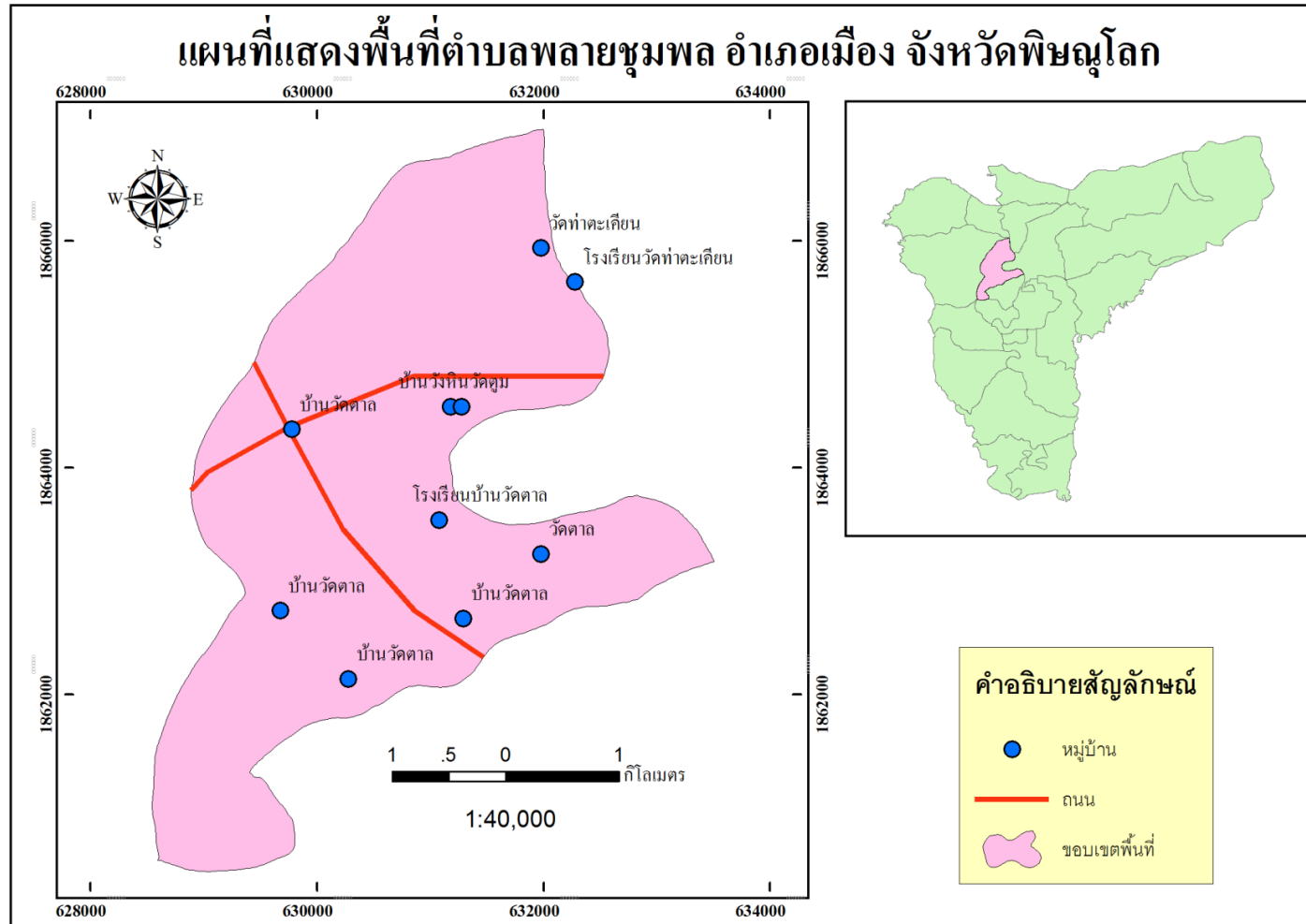
ฝายจำนวน 0 แห่ง บ่อน้ำตื้นจำนวน 0 แห่ง บ่อโยกจำนวน 0 แห่ง ประปาหมู่บ้านจำนวน 2 แห่ง

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

ตำบลพลายชุมพลเป็นที่ราบลุ่มเหมาะที่จะทำการเกษตรกรรมตลอดทั้งปีมีดินที่เหมาะสมแก่การทำนาทำสวนผัก

มวลชนจัดตั้ง

ลูกเสือชาวบ้าน 3 รุ่น 265 คน ไทยอาสาป้องกันชาติ 0 รุ่น 0 คน กองหนุนเพื่อความมั่นคง 0 รุ่น 0 คน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 1 รุ่น 48 คน กลุ่มสตรีหมู่บ้าน 10 กลุ่ม 150 คน ผู้รักษาความสงบประจำหมู่บ้าน 100 คน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน 114 คน กลุ่มเยาวชน 50 คน ชมรมผู้เกษียณอายุ 69 คน

ภาพ 2 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา

เซ็นทรัลพลาซา พิษณุโลก (อังกฤษ: Central Plaza Phitsanulok) The East-West Economic Corridor Shopping Center เป็นศูนย์การค้าขนาดใหญ่ที่สุดในเขตภาคเหนือตอนล่าง บนเนื้อที่กว่า 104 ไร่ ที่มีการออกแบบโดยผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นที่นำมาประยุกต์ใช้ เช่น สายน้ำ เรือแพพื้นถิ่น ประเพณีการแข่งขันเรือยาว ลวดลายของเครื่องเบญจรงค์และลวดลายผ้าทอที่สวยงาม อันเป็นเอกลักษณ์ของเมืองพิษณุโลก จนได้รูปแบบอาคารที่โดดเด่นและสะกดทุกสายตา ด้วยแรงบันดาลใจจากขบวนเรือสินค้าที่จะนำพาผู้ ร่วมทุนทุกท่านไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา พิษณุโลก เป็นศูนย์การค้าลำดับที่ 18 ภายใต้การบริหารงาน และดูแลโดย บริษัท เซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน) หรือเรียกโดยย่อว่า “CPN” เป็นศูนย์การค้าที่มีพื้นที่ใช้สอยรวมประมาณ 100,000 ตารางเมตร และมีพื้นที่เช่าทั้งหมดประมาณ 28,500 ตารางเมตร ใช้งบประมาณในการก่อสร้างโดยรวมประมาณ 2,400 ล้านบาท บนเนื้อที่ขนาด 105 ไร่ มีสถาปัตยกรรมของตัวโครงสร้างอาคารที่จำลองแบบมาจากเรือนแพ ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลกในอดีตที่ผ่านมา

เหตุที่บริษัท เซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน) เลือกที่จะมาลงทุนในการเปิดศูนย์การค้าแห่งใหม่ ณ จังหวัดพิษณุโลก คือ ด้วยจังหวัดพิษณุโลกอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศที่มีทั้งหมด 13 จังหวัดที่เป็นจังหวัดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจของไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) จังหวัดพิษณุโลกเป็น 1 ใน 13 จังหวัดยุทธศาสตร์ ซึ่งพิษณุโลกเป็นเมืองศูนย์กลางทางราชการ การศึกษา การลงทุน อันดับต้น ๆ ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีความสะดวกสบายในด้านโลจิสติกส์ ด้วยจังหวัดพิษณุโลกมีถนนสายเอเชียตัดผ่านบริเวณ 4 แยกอินโดจีน ซึ่งสามารถเดินทางไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ได้สะดวกรวดเร็ว และสามารถเดินทางไปยังต่างประเทศได้อย่างสะดวก และสืบเนื่องจากที่ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน ได้ริเริ่มโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยสนับสนุนให้มีการติดต่อและการแข่งขันระหว่างกันนั้น รัฐบาลจากประเทศสมาชิก GMS จึงได้กำหนดแนวพื้นที่เศรษฐกิจในลุ่มแม่น้ำโขงจำนวน 9 เส้นทางหลัก ให้เป็นแนวพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจของอนุภูมิภาค และหนึ่งในเส้นทางที่ขณะนี้กำลังเริ่มปรากฏผลเชิงรูปธรรมได้แก่เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) หรือเส้นทางหมายเลข 9 (R9) และด้วยจังหวัดพิษณุโลกมีระบบการคมนาคมขนส่งที่หลากหลาย ทั้งสนามบิน รถไฟ ถนนสายเอเชีย(สี่แยกอินโดจีน) และมีแม่น้ำไหลผ่าน 2 สาย ทำให้

จังหวัดพิษณุโลกกลายเป็นแหล่งลงทุนแห่งใหม่ในเขตภูมิภาคภาคเหนือตอนล่างที่มีศักยภาพมากที่สุด และจังหวัดพิษณุโลกมีการกำหนดวิสัยของจังหวัดตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด คือ พิษณุโลก : เมืองบริการสีเขียวอินโดจีน “ Phitsanulok Indochina 's Service city ” ซึ่งตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดจะส่งเสริมให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นจุดศูนย์กลางของการขนส่ง หรือ Hub of Logistics ของภาคเหนือ

บทที่ 3

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีวงแหวน (Concentric Theory)

Ernest W. Burgess ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก ในช่วงปี ค.ศ. 1920-1930 ได้ศึกษาความเจริญและการขยายตัวของชิคาโก โดยกล่าวว่าเมืองขยายตัวออกไปจากจุดศูนย์กลางเดียว ซึ่งเป็นศูนย์กลางของเขตต่างๆ ได้แก่

เขตใจกลางเมือง (CBD : Central Business District)

CBD หรือ Downtown เป็นศูนย์กลางเมืองด้านการค้า สังคม การคมนาคม ใจกลางเมืองจริงๆ ก็คือย่านการค้าปลีก ที่เต็มไปด้วยร้านค้า ห้างสรรพสินค้า ร้านหรูๆ สำนักงาน ธนาคาร โรงแรม และที่ตั้งของสมาคมสำคัญ ตลอดจนเป็นย่านของโรงหนัง โรงละคร ในกรณีที่เป็นเมืองเล็ก การใช้ที่ดินต่างๆ เหล่านี้อาจจะมีปะปนกันไป ส่วนกรณีเมืองใหญ่กิจกรรมเหล่านี้จะปรากฏอยู่เป็นย่าน

เขตปรับเปลี่ยน (Factories or Translational)

เขตปรับเปลี่ยนอยู่ถัดจากเขตใจกลางเมือง เป็นย่านการขายส่ง (Wholesale District) เป็นย่านโกดังเก็บสินค้า บางแห่งปะปนอยู่กับย่านอุตสาหกรรมเบา รอบๆ ใจกลางเมือง ซึ่งยึดหลักความได้เปรียบในเรื่องตลาด หรือบางแห่งเป็นเขตที่อยู่อาศัยที่ค่อนข้างต่ำในแง่คุณภาพและบริการ เป็นห้องเช่า แฟลตราคาถูก มักเป็นเขตของผู้ที่พึ่งอพยพมาอยู่ในเขตเมืองใหม่ๆ

เขตอาศัยของคนงาน (Low Class Residential or Old Inner City Area)

เขตอาศัยของคนงานเป็นเขตที่ถัดออกมาอีก เป็นที่อยู่อาศัยของกรรมกรโรงงานที่เป็นแรงงานของอุตสาหกรรมต่างๆ เป็นเขตที่อยู่อาศัยที่ขยายตัวออกมาจากเขตปรับเปลี่ยน คนกลุ่มนี้ยึดความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน ซึ่งส่วนมากโรงงานอยู่ในโซนการใช้ที่ดินถัดออกไป และบริเวณนี้ไม่ไกลจากการไปทำธุระในเมืองซึ่งอยู่ในเขตใจกลางเมือง

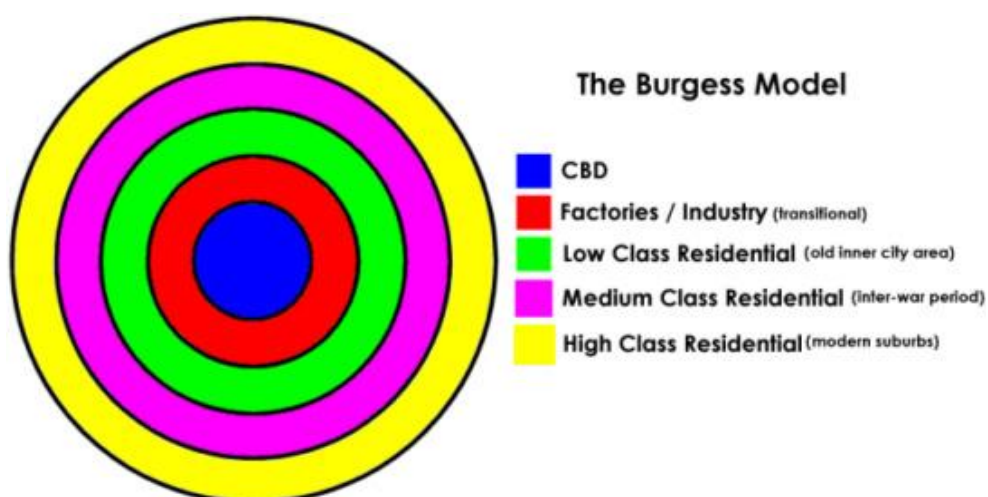
เขตที่อยู่อาศัยชั้นดี (Medium Class Residential or Inter War Period)

เขตที่อยู่อาศัยชั้นดีมักเป็นที่อยู่อาศัยของชนชั้นกลาง ที่ไม่ได้อพยพมาจากที่ไหน ส่วนมากเป็นนักธุรกิจ มีอาชีพต่างๆ เช่น เสมียน พนักงาน เซลล์แมน ส่วนมากอาศัยเป็นครอบครัวเดี่ยว ต่อมาก็มีย่านแฟลต และโรงแรมแบบที่เป็นที่อาศัยขึ้นมาบ้างตามถนนสายสำคัญๆ พร้อมกับมีศูนย์กลางการบริการเล็กๆ เกิดขึ้น

เขตสัจจกรเข้าเย็น (High Class or Modern Suburbs)

เขตสัจจกรเข้าเย็นโดยทั่วไปอยู่นอกเขตเมืองออกไปตามเส้นทางสำคัญ โดยรวมกันอยู่เป็นกลุ่มเล็กๆ เป็นย่านที่อยู่อาศัยขนาดเล็กและมีราคาแพง ผู้คนเหล่านี้เดินทางมาทำงานในเขตใจกลางเมือง โดยอาศัยระบบขนส่งมวลชนบ้าง ใช้รถส่วนตัวบ้าง

เขตทั้งห้าที่ Ernest W. Burgess เสนอไว้นี้มีได้หมายความว่า จะคงที่เช่นนี้ตลอดไป แต่จะแปรเปลี่ยนไปตามความเจริญของเมือง โดยเฉพาะเมื่อเมืองมีการขยายตัวออกจากเขตชั้นในรูกล้ำไปในเขตชั้นนอกถัดออกไป จึงเกิดการกระเพื่อมคล้ายกับระลอกน้ำ อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ได้รับการนำไปศึกษาเพิ่มเติมเพื่อศึกษากับพื้นที่อื่นๆ พบว่ารูปแบบการขยายตัวอาจไม่เป็นวงกลมเสียทีเดียว เนื่องจากข้อจำกัดจากอุปสรรคทางด้านกายภาพของพื้นที่ เช่น ภูเขาสูง ทะเล ทะเลสาบ

ภาพ 3 แบบจำลองการใช้ที่ดินของ Burgess

ทฤษฎีรูปเสี้ยวหรือรูปปลีม (Sector Theory)

โดย Homer Hoyt เจ้าหน้าที่สังกัดหน่วยงานบริการเคหะของรัฐบาลกลาง ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำการศึกษาเมืองใหญ่ๆ และกล่าวว่า เขตที่อยู่อาศัยจะจัดรูปแบบในลักษณะที่เป็นเสี้ยวหรือเป็นเสี้ยวๆ แบบรูปพัด แผ่ออกไปจากจุดศูนย์กลางเมือง ไปตามแนวถนนสายสำคัญๆ และให้ข้อสังเกตว่าค่าเช่าเป็นตัวแทนของคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการอยู่อาศัยทั้งหมด ดังนั้นจึงชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างของเขตที่อยู่อาศัยในแต่ละเมือง ว่าเขตเช่าต่างๆ กันนี้มีได้คงที่ตายตัวแน่นอน แต่อาจเปลี่ยนไปสู่เขตรอบนอก การขยายของเขตออกไปสู่บริเวณรอบนอกจึงเกิดขึ้นใหม่ในกลุ่มผู้ที่มีฐานะดี จึงเกิดย่านที่อยู่อาศัยของผู้มีฐานะดีย่านชานเมือง และถูกขนาบด้วยย่านที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีรายได้ลดลงมา ในกรณีนี้ที่เมืองขยายตัวการเคลื่อนที่ของเขตที่มีราคาสูงจึงเป็นแรงดึงดูด และได้ระบุดังปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เขตที่อยู่อาศัยชั้นดีเกิดขึ้นก็คือ

- เขตที่อยู่อาศัยราคาสูงจะเกิดขึ้นและขยายตัวไปตามเส้นทางคมนาคม หรือไปสู่จุดศูนย์กลางการค้าและอาคารอื่นๆ อยู่ก่อนแล้ว

- เขตที่มีบ้านราคาสูงจะมีแนวโน้มขยายตัวไปสู่บริเวณที่มีระดับสูง พ้นจากอุทกภัย และอยู่ใกล้ๆ ทะเลสาบ อ่าว ท่าเรือ หรือริมน้ำ ที่ไม่มีกิจกรรมอุตสาหกรรม

- เขตที่อยู่อาศัยราคาสูงจะขยายตัวออกไปสู่บริเวณที่โล่งนอกเมืองซึ่งไม่ใช่เป็นทางตันและขยายไม่ออกในอนาคต

- การเคลื่อนที่ของสำนักงาน ธนาคาร และร้านค้า จะดึงเอาเขตที่อยู่อาศัยราคาแพงออกไปในทิศทางเดียวกัน

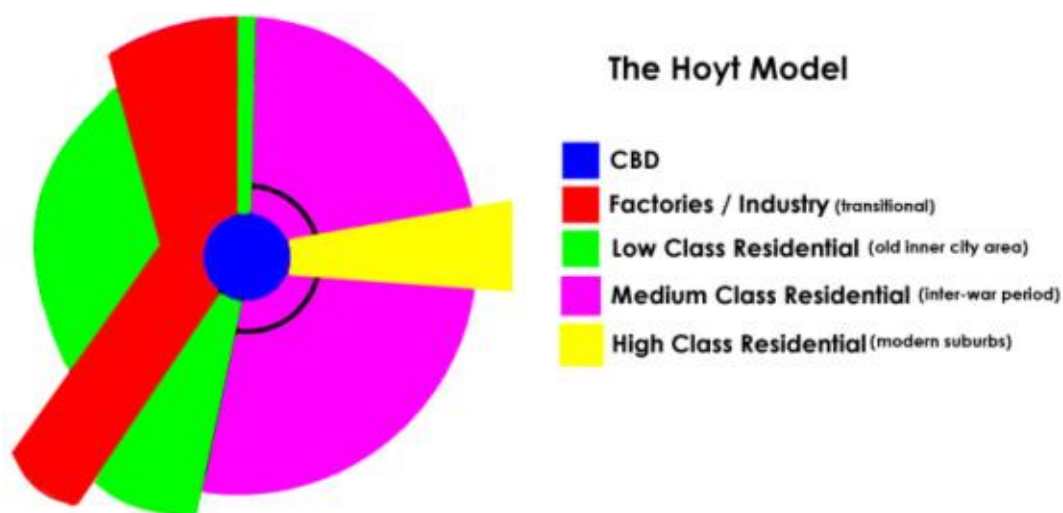
- เขตที่อยู่อาศัยราคาแพงจะเกิดขึ้นตามเส้นทางคมนาคมที่สะดวกที่สุด

- เขตที่อยู่อาศัยราคาแพงจะปรากฏอยู่ในที่หนึ่งๆ เป็นเวลานานทีเดียว

- แพลตให้เช่าราคาแพงดูเหมือนจะสร้างอยู่ในเขตย่านการค้าเก่า

- ผู้จัดสรรที่ดินอาจมีส่วนในการกำหนดทิศทางของเขตที่อยู่อาศัยราคาแพงได้

- เขตที่อยู่อาศัยราคาแพง จะไม่เจริญแบบก้าวกระโดด แต่จะขยายตัวไปในทิศทางที่แน่นอนเป็นเสี้ยวๆ

ภาพ 4 แบบจำลองการใช้ที่ดินของ Hoyt

ทฤษฎีของ Homer Hoyt เกิดจากการสังเกตรวบรวมข้อมูลจากเมืองต่างๆ มิได้มีการทดสอบอย่างจริงจังเหมือนทฤษฎีของ Ernest W. Burgess มีผู้นำไปทดสอบบางส่วนและตั้งข้อสังเกตว่าภูมิประเทศของเมืองบริเวณท่าน้ำ อ่าว แหลม และปัจจัยอื่นๆ ทำให้ไม่ปรากฏลักษณะทางกายภาพเป็นเส้นรัศมีที่ชัดเจน และควรมีการคำนึงถึงบทบาททางวัฒนธรรมและสังคมที่มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดินด้วย

ทฤษฎีหลายศูนย์กลาง

Harris and Edward เป็นศาสตราจารย์ทางภูมิศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก ในขณะที่ช่วงประมาณ ค.ศ. 1945 ได้ศึกษาแนวคิดของ Burgess และ Hoyt และนำเสนอเป็นแนวคิดใหม่ที่มีศูนย์กลางหลายแห่ง แทนที่จะมีเพียงแห่งเดียว โดยกล่าวว่านับว่าบ่อยทีเดียว ที่ศูนย์กลางการใช้ที่ดิน ในเมืองหนึ่งๆ จะมีมากกว่าหนึ่งแห่ง คำว่า Nuclei หมายถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอำนาจดึงดูด ทำให้เกิดย่านที่อยู่อาศัย ย่านธุรกิจ ย่านอุตสาหกรรม และอื่นๆ ขึ้นมา ภายในเมือง ในบางเมือง Nuclei เหล่านี้คือต้นกำเนิดของเมือง และยั่งยืนอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าเมือง จะมีการขยายตัวไปเรื่อยๆ และบาง เมืองก็เกิด Nuclei ใหม่ๆ ขึ้นมา

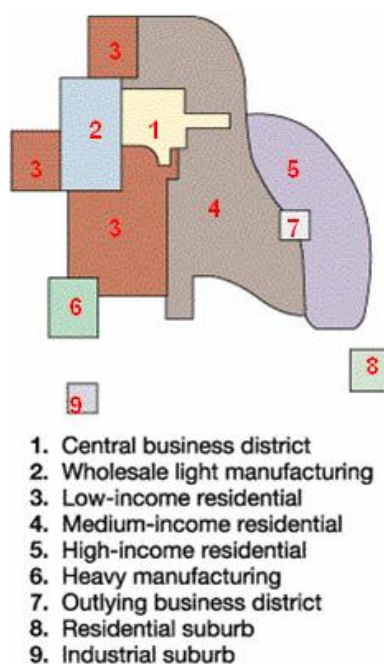
การที่เกิดศูนย์กลางต่างๆ ขึ้นมาเป็นเขตเฉพาะนั้นเนื่องจากอิทธิพลของหลายปัจจัยดังนี้

- กิจกรรมบางอย่างต้องการอุปกรณ์และความสะดวกสบายเป็นพิเศษ เช่น ย่านการค้าย่อยต้องการบริเวณทำเลที่ตั้งที่เข้าถึงสะดวกที่สุด ส่วนท่าเรือต้องการชายฝั่งที่เหมาะสม ย่านอุตสาหกรรมต้องการทำเลที่เหมาะสมในเรื่องขนาดที่ดิน อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่ง

- กิจกรรมบางอย่างที่เหมือนกันจะตั้งอยู่ใกล้กัน โดยยึดความได้เปรียบร่วมกัน เขตร้านค้าย่อยต้องอยู่ร่วมกันเพราะได้ประโยชน์ร่วมกัน ย่านการเงิน การธนาคารก็อยู่ในเขตเดียวกันเนื่องจากความสะดวกในการติดต่อระหว่างกัน

- กิจกรรมที่ต่างกันเป็นศัตรูซึ่งกันและกัน เช่น ย่านที่อยู่อาศัยชั้นดีไม่ควรอยู่ใกล้แหล่งอุตสาหกรรม เขตย่านการค้าซึ่งเต็มไปด้วยคนเดินเท้า รถยนต์ และรถราง เป็นศัตรูกับเขตการใช้ที่ดินในด้านรถไฟ เป็นต้น

- กิจกรรมบางอย่างไม่สามารถที่จะจัดซื้อทำเลที่ดินที่ต้องการได้ จึงต้องเลือกเอาทำเลที่รองลงไป เช่น เขตที่ขายส่งต้องการพื้นที่กว้าง แต่บางครั้งหาสถานที่ดังกล่าวไม่ได้ หรือย่านที่อยู่อาศัยแบบหนาแน่นไม่สามารถหาทำเลที่มีทัศนียภาพที่ดีได้

ภาพ 5 แบบจำลองการใช้ที่ดินของ Harris and Edward

Land Use Change คือ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินว่าเป็นไปในรูปใด เช่น การทำเกษตรกรรม เข็มืองแร่ การก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ประเภทของรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่มีการควบคุมหรือวางผังเมือง จะมีลักษณะเคล้าคละปะปนกันไม่เป็นระเบียบ ความแออัดจะกระจุกตัวอยู่ที่ศูนย์กลางและกระจายออกไปรอบนอกชุมชนอย่างไรทิศทาง และแบบแผน เมื่อชุมชนขยายตัวไปสู่ความเป็นเมือง ปัญหาต่างๆ ก็จะมา การวางผังเมืองเป็นการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบคมนาคมขนส่ง และเตรียมรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตโดยการพิจารณาแผนประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นการพิจารณาจากการใช้อาคาร และที่ดินที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีพของประชาชน 3 ส่วน คือ

1. ส่วนที่อยู่อาศัย แบ่งออกเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย 5 ประเภท
2. ส่วนทำงาน และบริการสาธารณะ แบ่งออกเป็น ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภคสาธารณูปการ ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม และ
3. ส่วนที่พักผ่อนหย่อนใจ แบ่งออกเป็นที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ดินประเภทอนุรักษ์ ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงเพียง 4 ประเภทสำคัญ คือ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม และที่ดินประเภทที่สงวนและควบคุมการพัฒนา

1. ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย (Residential Land Uses)

แนวความคิดหลักที่ใช้ในการวางผังที่อยู่อาศัย ได้แก่ Neighbourhood Concept เป็นการกระจายความเจริญจากชุมชนหลักออกไปสู่ส่วนต่างๆ ของเมือง ให้ประชาชนได้รับการบริการทางด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการโดยทั่วถึง และเท่าเทียมกัน มีการอยู่อาศัยที่ดี และน่าพึงปรารถนา กรมการผังเมืองได้จำแนกที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย และประเภทอนุรักษ์เพื่อการอยู่อาศัย

การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย มีหลักการสำคัญว่าพื้นที่ดังกล่าวควรจะเป็นบริเวณที่มีการระบายน้ำดี ลักษณะดินไม่เป็นอุปสรรคต่อการก่อสร้าง มีศักยภาพในการจัดบริการทางด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการได้เพียงพอ มีความสะดวกในการเข้าถึง มีความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ มีสภาพแวดล้อมที่ดีใกล้สถานที่ทำงานและย่านการค้า เป็นต้น

2. ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม (Commercial Land Uses)

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชยกรรม เป็นลักษณะเด่นของการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองเป็นบริเวณที่มีการรวมตัวของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เข้มข้น เป็นศูนย์กลางธุรกิจการพาณิชย์ และการบริการ โดยเฉลี่ยแล้วประมาณร้อยละ 2-5 ของพื้นที่เมือง เป็นที่ดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการพาณิชยกรรม

การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ

1) ร้านค้าเบ็ดเตล็ด และตลาดสด (Neighbourhood & Convenient Stores and Community Markets) เป็นสถานที่จำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดในชีวิตประจำวัน รวมถึงตลาดสด ซึ่งเป็นศูนย์รวมธุรกิจการค้าขายเบ็ดเตล็ดของชุมชน มีขนาดพื้นที่เล็กและกระจายตัวอยู่ทั่วไป

2) ศูนย์พาณิชยกรรมกลางเมือง (Central Business District) เป็นบริเวณที่กว้างใหญ่ที่สุดและหนาแน่นที่สุดของธุรกิจการค้าขาย และการให้บริการ เป็นที่รวมของกิจการค้าปลีก สำนักงานให้บริการ สถาบันการเงิน สถานเริงรมย์ โรงแรม และอื่นๆ C.B.D. แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- C.B.D. ในเมือง ซึ่งใช้พื้นที่น้อย อยู่ในทำเลที่ตั้งของการแข่งขัน ราคาที่ดินแพง อาคารสูง เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ในพื้นที่ที่จำกัด

- C.B.D. ชานเมือง เป็นผลมาจากปัจจุบัน กิจกรรมที่เป็นธุรกิจกลางของเมืองใหญ่ๆ ที่อยู่ใจกลางเมืองต้องประสบปัญหาต่างๆ อาทิ การจราจรติดขัด ราคาที่ดินสูง ความแออัด และเสื่อมโทรม ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าด้านการสื่อสารและการคมนาคมที่สะดวก จึงได้มีการขยายตัวออกไปอยู่ชานเมือง การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีหลักการที่สำคัญ คือ พื้นที่ดังกล่าวควรอยู่บนที่ราบปลอดภัยจากน้ำท่วมสามารถระบายได้ดี มีความสะดวกในการเข้าถึง มีระบบโครงข่ายถนนที่ได้มาตรฐาน และสามารถติดต่อเชื่อมโยงกับบริเวณอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการสัญจร อยู่ในบริเวณที่มีสถาบันการเงิน และการบริการสาธารณะอื่นๆ

3. ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม (Industrial Land Uses)

ในประเทศไทยได้กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมไว้ไม่เกินร้อยละ 10 ของพื้นที่เมือง โดยแบ่งที่ดินประเภทอุตสาหกรรมออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ

- 1) ประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า
- 2) ประเภทอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ
- 3) ประเภทคลังสินค้า

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมเพื่อกำหนดที่ตั้ง และขนาดของพื้นที่ในการวางผังเมือง ได้พิจารณาจำแนกเป็นประเภทตามกระบวนการผลิต และกระบวนการเชื่อมโยงกับการผลิต เพราะกระบวนการผลิตเป็นปัจจัยทำให้เกิดผลกระทบด้านที่ตั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินแต่ละประเภท ส่วนกระบวนการเชื่อมโยงกิจกรรมอื่นตามมา อาทิ การขนส่ง การสื่อสารธุรกิจการค้าและบริการ เป็นต้น หลักการกำหนดที่ตั้งของที่ดินประเภทอุตสาหกรรมที่สำคัญ ควรเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันไม่เกินร้อยละ 5 เพื่อการระบายน้ำและกำจัดของเสีย อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมสายหลักมีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เป็นบริเวณที่มีราคาที่ดินต่ำ และมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการขยายตัวของโรงงานในอนาคต อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ใกล้ตลาด ไม่อยู่ในทิศทางที่ควันฝุ่นละออง กลิ่น เสียง ถูกลมพัดเข้าเมือง ไม่อยู่ในทิศทางที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำ หรือทางลำน้ำธรรมชาติ และต้องไม่เกิดผลกระทบกับจุดเด่นของเมือง

4. ที่ดินประเภทที่สงวนและควบคุมการพัฒนา

ที่ดินประเภทที่สงวน และควบคุมการพัฒนา เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับเมือง วัตถุประสงค์ของการกำหนดการใช้ที่ดินประเภทนี้ เพื่อควบคุมการเจริญเติบโตของเมืองให้อยู่ในบริเวณที่กำหนด รักษาสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของเมือง และสร้างภาพลักษณ์ของเมืองให้สอดคล้องกับธรรมชาติ โดยแบ่งที่ดินประเภทที่สงวน และควบคุมพัฒนาออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) ประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 2) ประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม
- 3) ประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
- 4) ประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการประมง

พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การจัดให้เป็นที่ดินประเภทที่สงวนและควบคุมการพัฒนา คือ พื้นที่ที่เป็นแหล่งวัตถุดิบ หรือทรัพยากรทางธรรมชาติ พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังหรือรับการระบายน้ำ พื้นที่สาธารณูปโภคของเมือง พื้นที่อนุรักษ์และสงวนรักษา พื้นที่ที่เปิดกันให้เป็นที่โล่ง เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Ademola K. Braimoh and Takashi Onishi (2006) วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือการระบุปัจจัยที่รับผิดชอบในการพัฒนาที่อยู่อาศัยและที่ดินอุตสาหกรรม/เชิงพาณิชย์ในลากอสระหว่างปี 1984 และ 2000 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้รับการแมปโดยใช้ภาพถ่ายดาวเทียมในขณะที่การถดถอยโลจิสติกถูกนำมาใช้ในการจำลอง ความน่าจะเป็นในการสังเกตการพัฒนาเมืองเป็นหน้าที่ของตัวแปรอิสระที่ชัดเจนสันนิษฐาน การเข้าถึงการมีปฏิสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ผลกระทบและตัวแปรนโยบายเป็นปัจจัยที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยไม่ได้ จำเป็นต้องมีผู้ที่รับผิดชอบการขยายตัวของอุตสาหกรรม/พาณิชย์ที่ดินในพื้นที่ หลักฐานของการพัฒนาที่อยู่อาศัยชายแดน สำหรับการครอบครองที่ดินและการปฏิรูปการพัฒนาที่อยู่อาศัยและการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการโดยทันทีที่เมืองขยายตัว

คำโก๊ ธรรมวงศ์, ถาวร อ่อนประไพ และเยาวเรศ เซาวนพูนผล (2554) การใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นที่สูงใน สปป.ลาว ส่วนใหญ่เป็นการเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมโดยการทำไร่เลื่อนลอย (shifting cultivation) ซึ่งเป็นปัญหาหลักต่อพื้นที่ทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ ในปี 2005 รัฐบาล สปป.ลาว ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ด้านการป่าไม้ให้ลดพื้นที่การทำไร่เลื่อนลอยภายในประเทศให้ได้ถึงร้อยละ 50 ในปี 2009 และให้หมดไป (100 %) ภายในปี 2010 การศึกษาค้นคว้าได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (Geo-Informatics technology) เพื่อวิเคราะห์เชิงพื้นที่ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้และการเกษตรกรรมบนพื้นที่สูง และศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เกิดขึ้นในช่วงครึ่งหลังของแผนยุทธศาสตร์ด้านการป่าไม้ของ สปป.ลาว (ระหว่างปี 2008-2010) นอกจากนี้ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยเฉพาะพื้นที่ไร่เลื่อนลอยที่เกิดขึ้นในช่วงครึ่งหลังของแผนฯ (ปี 2008-2010) กับปัจจัยบางประการทางด้านเศรษฐกิจ-สังคมของชุมชนและครัวเรือนที่เป็นแรงขับเคลื่อน (driving force) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ไร่เลื่อนลอย

เปี่ยม สุขสนิท (2553) บทความนี้ศึกษาลักษณะความเชื่อมโยงระหว่างชนบทและเมืองที่เกิดจากกระบวนการผลิตของหน่วยผลิตด้านอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่ชนบทของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของมหานครกรุงเทพ โดยเกี่ยวข้องกับความเชื่อมโยงไปข้างหน้าและข้างหลังของกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษาพบว่า หน่วยผลิตขนาดเล็กในพื้นที่ชนบทของพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของมหานครกรุงเทพมีความเชื่อมโยงด้านการผลิตในรูปของการเคลื่อนย้ายของคนและสินค้ากับเมืองหลักคือกรุงเทพมหานครมากที่สุด ในขณะเดียวกันได้มีความเชื่อมโยงกับเมืองในพื้นที่ศึกษาเอง ได้แก่ เมืองรังสิต เมืองปทุมธานี และคลองหลวง ซึ่งเป็นเมืองตามแนวแกนถนนพหลโยธิน หรือพื้นที่ตามแนวขยายตัวของมหานครกรุงเทพทางด้านเหนือไปจนถึงบางส่วนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้พื้นที่ตามแนวการขยายตัวของกรุงเทพมหานครทางด้านตะวันออกยังมีความสำคัญต่อหน่วยผลิตในพื้นที่ศึกษาเช่นเดียวกัน เริ่มตั้งแต่พื้นที่ในจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดชลบุรี ไปจนถึงจังหวัดระยอง จากผลการศึกษาสามารถ

สรุปได้ว่า หน่วยผลิตขนาดเล็กในพื้นที่ชนบทของจังหวัดปทุมธานีมีความเชื่อมโยงกับเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งของผู้ส่งปัจจัยการผลิตและลูกค้าที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ขยายตัวทั้งด้านเหนือและด้านตะวันออกของมหานครกรุงเทพผลจากการศึกษานำมาสู่ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการพื้นที่ขยายตัวของภาคมหานครให้สอดคล้องตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญกับหน่วยผลิตในท้องถิ่น รวมไปถึงการนำศักยภาพความเชื่อมโยงระหว่างชนบทและเมืองที่เกิดขึ้นจากการผลิตด้านอุตสาหกรรมระหว่างกันทั้งสองนี้มาพิจารณาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาคดังกล่าวนี้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วรลักษณ์ พรหมสมบัติ (2554) การศึกษาวิเคราะห์การขยายตัวของเมืองในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการขยายตัวของเมืองตามทฤษฎีรูปแบบการขยายตัวของเมือง พื้นที่ศึกษาบริเวณแขวงโคกแฝด แขวงกระทู้มราย และแขวงหนองจอก เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยใช้ข้อมูลจากการจำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้จากการแปลภาพถ่ายทางอากาศในช่วงปี พ.ศ. 2549 และปี พ.ศ. 2553 มาทำการซ้อนทับกัน เพื่อเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของแต่ละปี ผลการศึกษาสามารถทราบได้ว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดและนำไปวิเคราะห์ตามทฤษฎีรูปแบบการขยายตัวของเมือง

จากผลการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินในอดีตที่ผ่านมาการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรม แต่ในปัจจุบันพื้นที่เกษตรกรรมลดน้อยลง มีพื้นที่ที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นมากมายจึงสามารถสรุปได้ว่าการกระจายตัวของชุมชนได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง สรุปเป็นทฤษฎีรูปแบบการขยายตัวของเมืองในรูปแบบหลายจุดศูนย์กลาง (Multiple-nuclei theory) การขยายตัวของเมืองเกิดมาจากหลายจุดศูนย์กลาง ไม่ได้เกิดมาจากศูนย์กลางที่ใดที่หนึ่งเพียงแห่งเดียว เพราะในปัจจุบันในพื้นที่มีทั้งอุตสาหกรรม มีการพัฒนาด้านธุรกิจการค้า อีกทั้งยังมีสถานที่ราชการ การศึกษา สาธารณูปโภคและสาธารณูปการจึงทำให้เกิดศูนย์กลางด้านที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นจากหลายแห่ง มีการกระจายตัวของชุมชนออกไปตามแหล่งต่าง ๆ ที่ให้ความสะดวกตามความต้องการของแต่ละคน

บทที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลพลายชุมพลโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems: GIS) เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลพลายชุมพลจังหวัดพิษณุโลกระหว่าง ปี พ.ศ.2538 2544 2552 และ 2556

เครื่องมือและชุดโปรแกรมที่ใช้ในการศึกษา

1. โปรแกรมระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ Arc GIS
2. โปรแกรม Microsoft Excel

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลที่จะใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลการใช้ที่ดินของตำบลพลายชุมพลปี 2538 2544 และปี 2552 จัดทำโดยสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก
2. แผนที่ออร์โธรี ปี 2545 จากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8 กรมพัฒนาที่ดิน และแผนที่ปี 2556 จาก Google map

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของตำบลพลายชุมพล ตั้งแต่ พ.ศ.2538 2545 2552 และ 2556 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำการสร้างShapefile ขึ้นมา 1 Shapefile เพื่อจะทำการ Digitizer ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณตำบลพลายชุมพลปี 2545 จากแผนที่ออร์โธรี แล้วทำการแปลด้วยสายตา หลังจากนั้นก็นำ Shapefile ปี 2545 ที่เราทำการ Digitizer เรียบร้อยแล้ว มาตรวจสอบกับข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินปี 2544
2. สร้างShapefile ขึ้นมาอีก 1 Shapefile เพื่อจะทำการ Digitizer ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณตำบลพลายชุมพลปี 2556 จาก Google map แล้วทำการแปลด้วยสายตา หลังจากนั้นก็นำข้อมูลที่เราทำการ Digitizer เรียบร้อยแล้ว มาตรวจสอบโดยการลงพื้นที่ไปยังบริเวณที่ไม่ทราบหรือยังไม่แน่ใจ
3. ทำการ Layout แผนที่จาก Shapefile ปี 2538 2545 2552 และปี 2556 เพื่อแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณตำบลพลายชุมพลในแต่ละปี

4. นำแผนที่ที่ได้มาทำการเปรียบเทียบกันเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลพลายชุมพลที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงปี

การสรุปผลการศึกษา

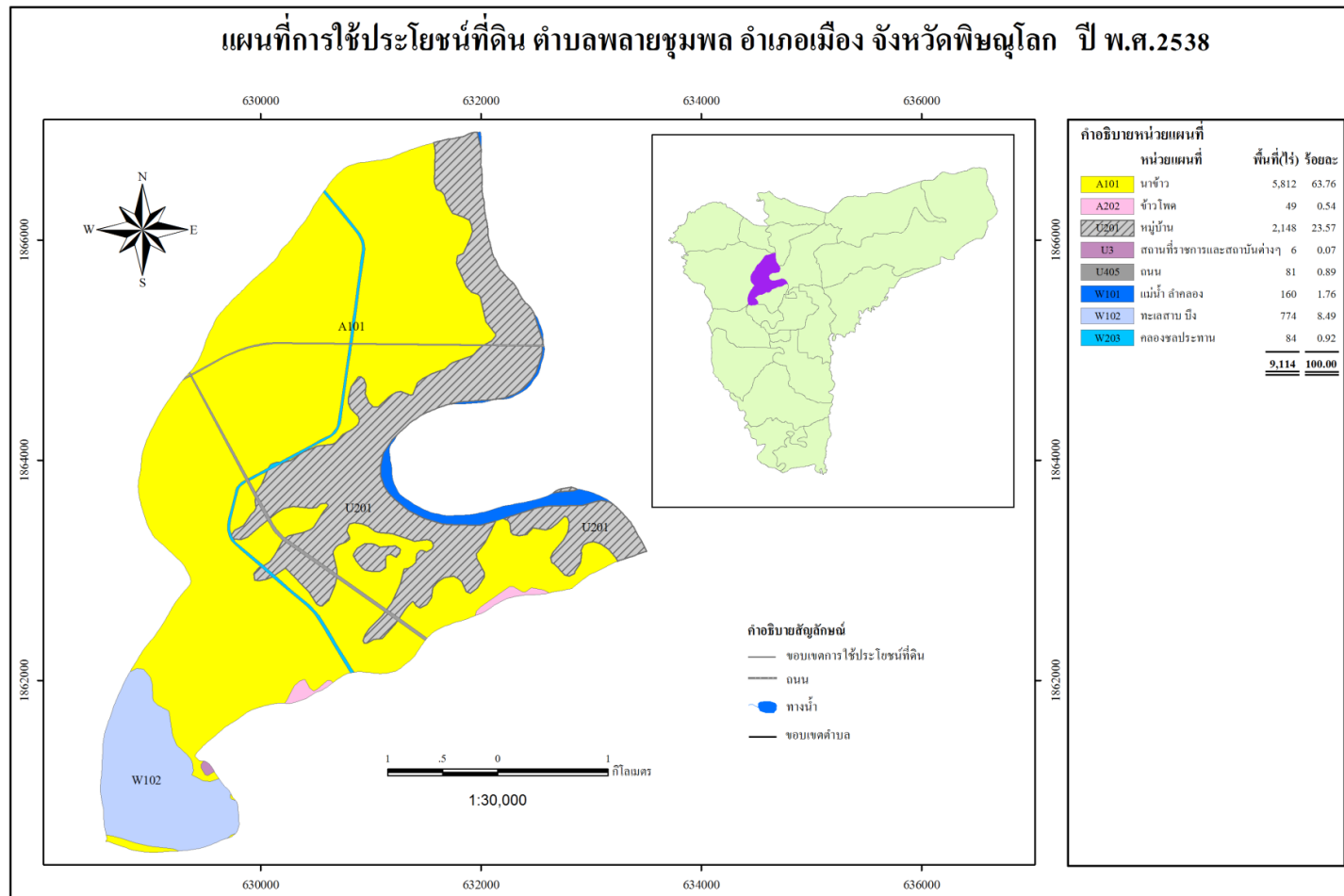
นำผลการการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่เราตั้งขึ้นมา โดยนำแผนที่แต่ละช่วงปีมาเปรียบเทียบกัน เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในตำบลพลายชุมพลและปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

บทที่ 5 การเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ชานเมือง

การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีผลต่อการขยายตัวของเมืองในพื้นที่ชานเมือง กรณีศึกษา ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีผลต่อการขยายตัวของเมืองบริเวณพื้นที่ชานเมืองในตำบลพลายชุมพล

ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผลการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยใช้โปรแกรม Arc Map 10 ได้จัดทำแผนที่แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในระหว่างปี พ.ศ.2538-2556 แสดงข้อมูลการการใช้ประโยชน์ที่ดินในตำบลพลายชุมพลในแต่ละช่วงปี โดยมีภาพที่ 6 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2538 ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2538 ภาพที่ 7 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2545 ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2545 ภาพที่ 8 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2552 ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2552 ภาพที่ 9 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2556 ตารางที่ 4 แสดงรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2556

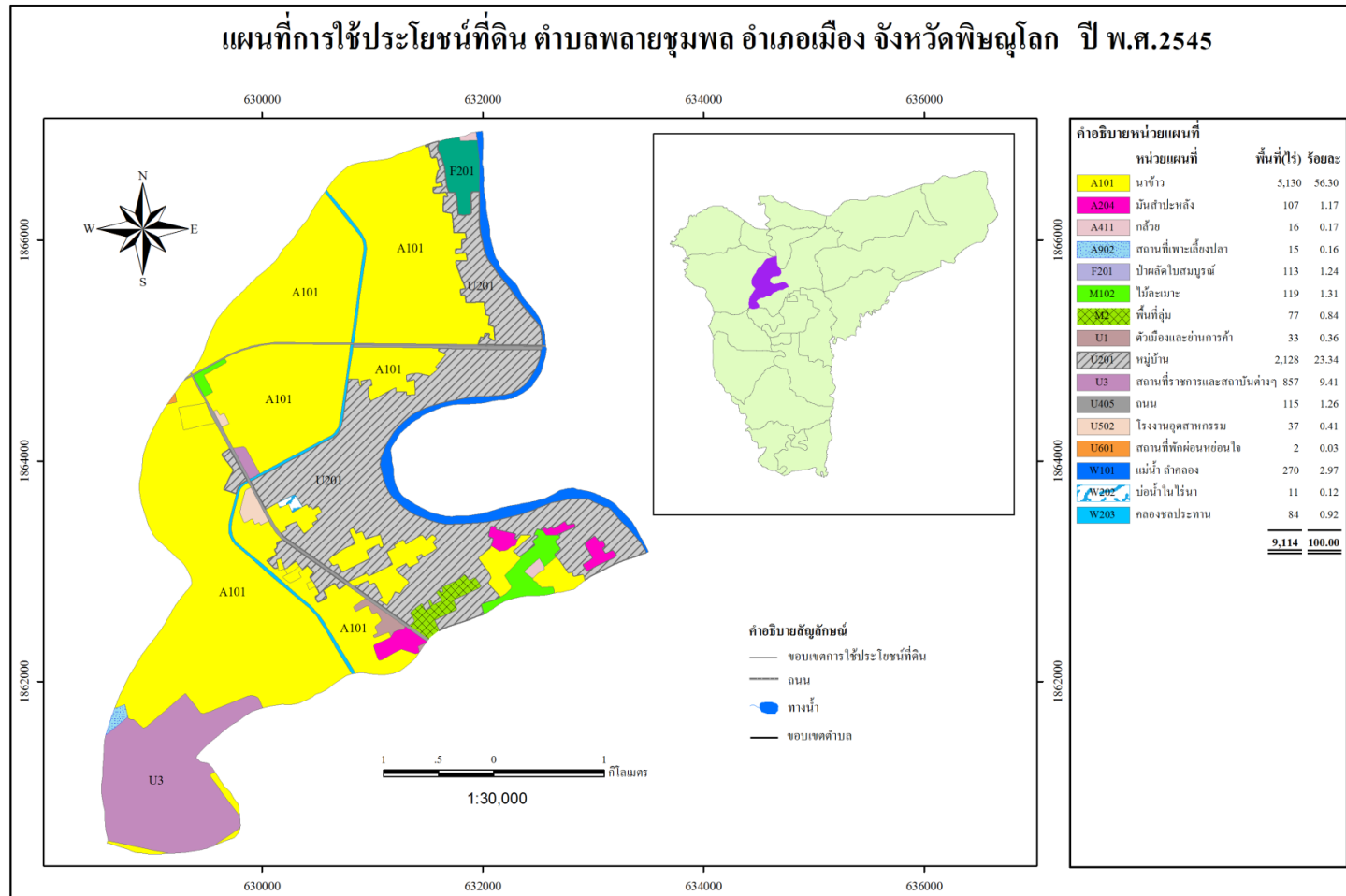
ภาพ 6 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลาชุมพล ปี พ.ศ.2538

ตารางที่ 1 รายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2538

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A101	นาข้าว	5,812	63.77
A202	ข้าวโพด	49	0.54
U201	หมู่บ้าน	2,148	23.56
U3	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	6	0.07
U405	ถนน	81	0.89
W101	แม่น้ำ ลำคลอง	160	1.76
W102	ทะเลสาบ บึง	774	8.49
W203	คลองชลประทาน	84	0.92
รวม		9,114	100.00

ตารางที่ 1 พบว่าพื้นที่ตำบลพลายชุมพลในปี พ.ศ.2538 นั้นส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่นาซึ่งมีอยู่ร้อยละ 63.77 ส่วนพื้นที่ที่ถูกใช้เป็นที่เกษตรกรรมมีร้อยละ 23.56 ซึ่งถือว่าเป็นชุมชนที่อยู่กันอย่างหนาแน่น ขณะเดียวกันพื้นที่บึงมีอยู่ร้อยละ 8.49 ของพื้นที่ทั้งหมด

แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลพลาชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ.2545

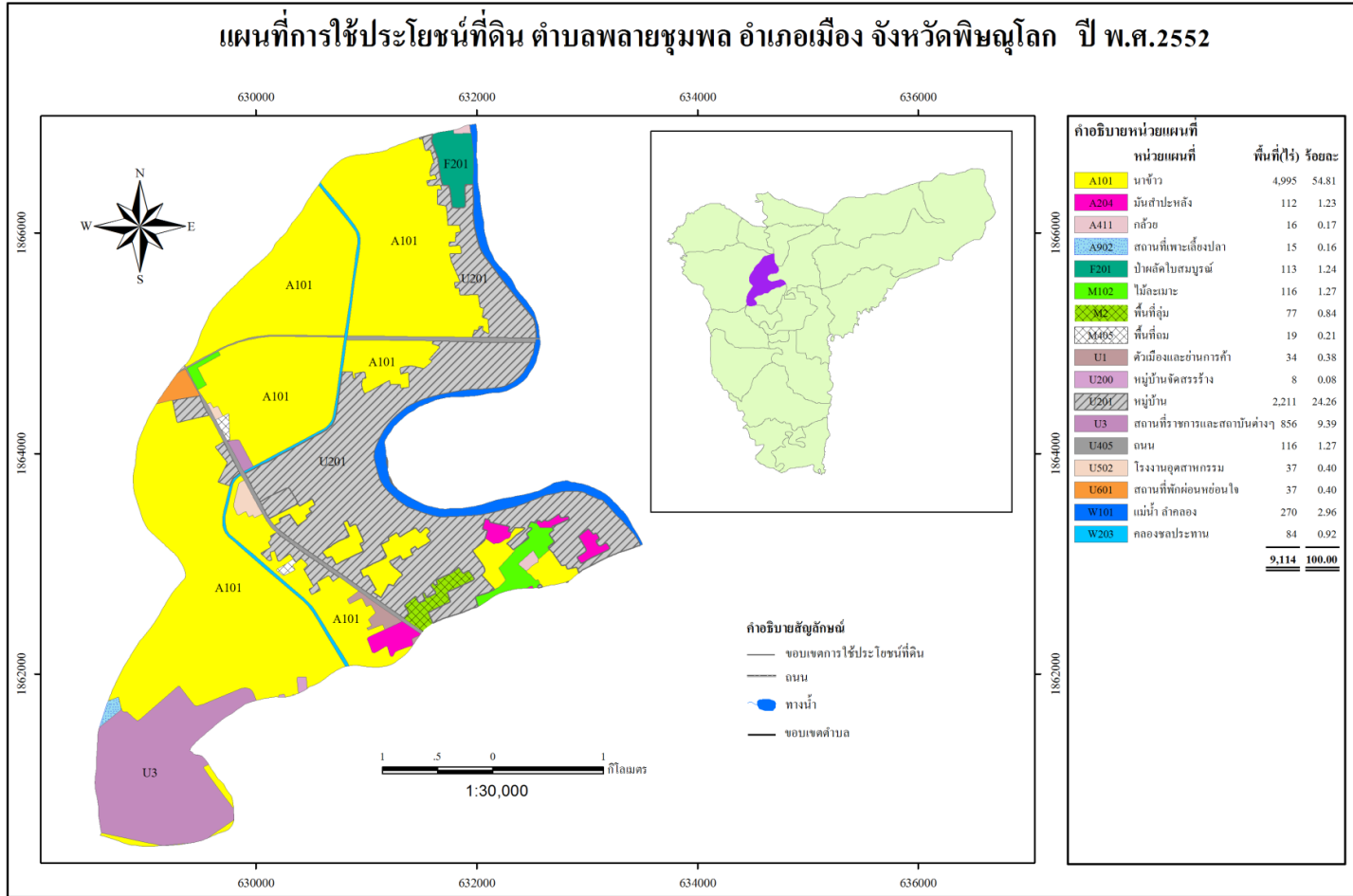

ภาพ 7 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลาชุมพล ปี พ.ศ.2545

ตารางที่ 2 รายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2545

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A101	นาข้าว	5,131	56.30
A204	มันสำปะหลัง	107	1.17
A411	กล้วย	16	0.17
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	15	0.16
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	113	1.24
M102	ไม้ละเมาะ	119	1.31
M2	พื้นที่ลุ่ม	77	0.84
U1	ตัวเมืองและย่านการค้า	33	0.36
U201	หมู่บ้าน	2,128	23.34
U3	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	857	9.41
U405	ถนน	115	1.26
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	37	0.41
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	2	0.03
W101	แม่น้ำลำคลอง	270	2.97
W202	บ่อน้ำในไร่นา	11	0.12
W203	คลองชลประทาน	84	0.92
รวม		9,114	100.00

ตารางที่ 2 จะเห็นการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลพลายชุมพลพบว่าพื้นที่นาข้าวลดลงจากร้อยละ 63.77 ในปี พ.ศ.2538 เหลือเพียงร้อยละ 56.30 และยังมีพื้นที่บึงที่หายไปร้อยละ 8.49 ในปี พ.ศ.2545 ในขณะที่เขตชุมชนขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.15 เป็นร้อยละ 23.34 และมีสถานที่ราชการเพิ่มเติมเข้ามาอีกร้อยละ 9.41

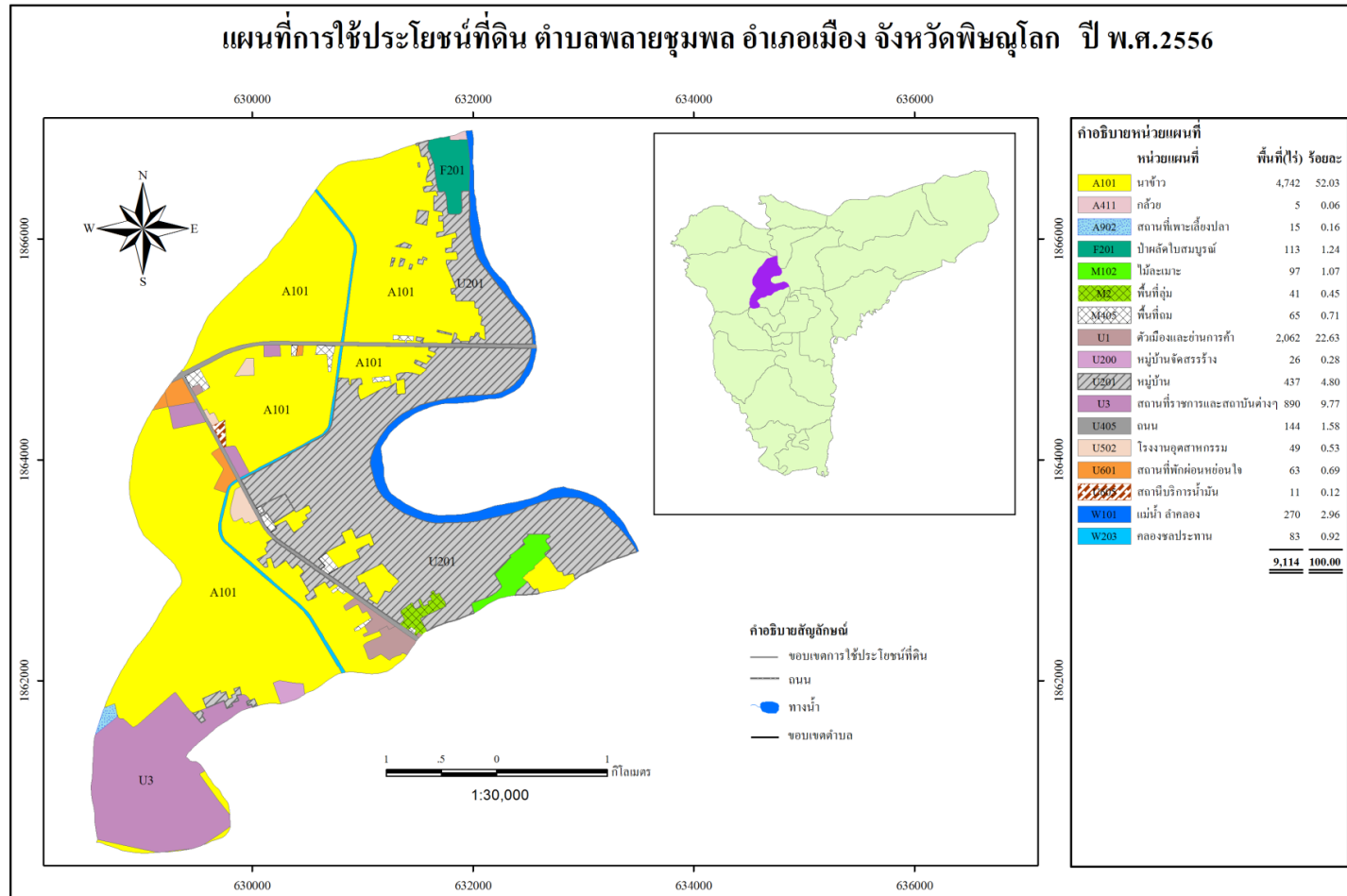
ภาพ 8 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2552

ตารางที่ 3 รายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2552

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A101	นาข้าว	4,995	54.81
A204	มันสำปะหลัง	112	1.23
A411	กล้วย	16	0.17
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	15	0.16
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	113	1.24
M102	ไม้ละเมาะ	116	1.27
M2	พื้นที่ลุ่ม	77	0.84
M405	พื้นที่ถม	19	0.21
U1	ตัวเมืองและย่านการค้า	34	0.38
U200	หมู่บ้านจัดสรรร้าง	8	0.08
U201	หมู่บ้าน	2,211	24.26
U3	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	856	9.39
U405	ถนน	116	1.27
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	37	0.40
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	37	0.40
W101	แม่น้ำลำคลอง	270	2.96
W203	คลองชลประทาน	84	0.92
รวม		9,114	100.00

ตารางที่ 3 จะเห็นการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลพลายชุมพลในปี พ.ศ. 2552 พบว่าพื้นที่นาข้าวลดลงจากร้อยละ 56 ในปี พ.ศ.2545 เหลือเพียงร้อยละ 54 แต่ในขณะเดียวกัน พื้นที่หมู่บ้านเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 23 ในปี พ.ศ.2545 เป็นร้อยละ 24 และยังมีพื้นที่ที่เกิดขึ้นใหม่อีกอย่างเช่น พื้นที่ถมร้อยละ 0.21 และหมู่บ้านจัดสรรร้างร้อยละ 0.08 ส่วนพื้นที่ที่หายไปในปี พ.ศ.2552 มีเพียงพื้นที่บ่อน้ำในไร่นา

แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลพลาชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2556

ภาพ 9 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลาชุมพล ปี พ.ศ.2556

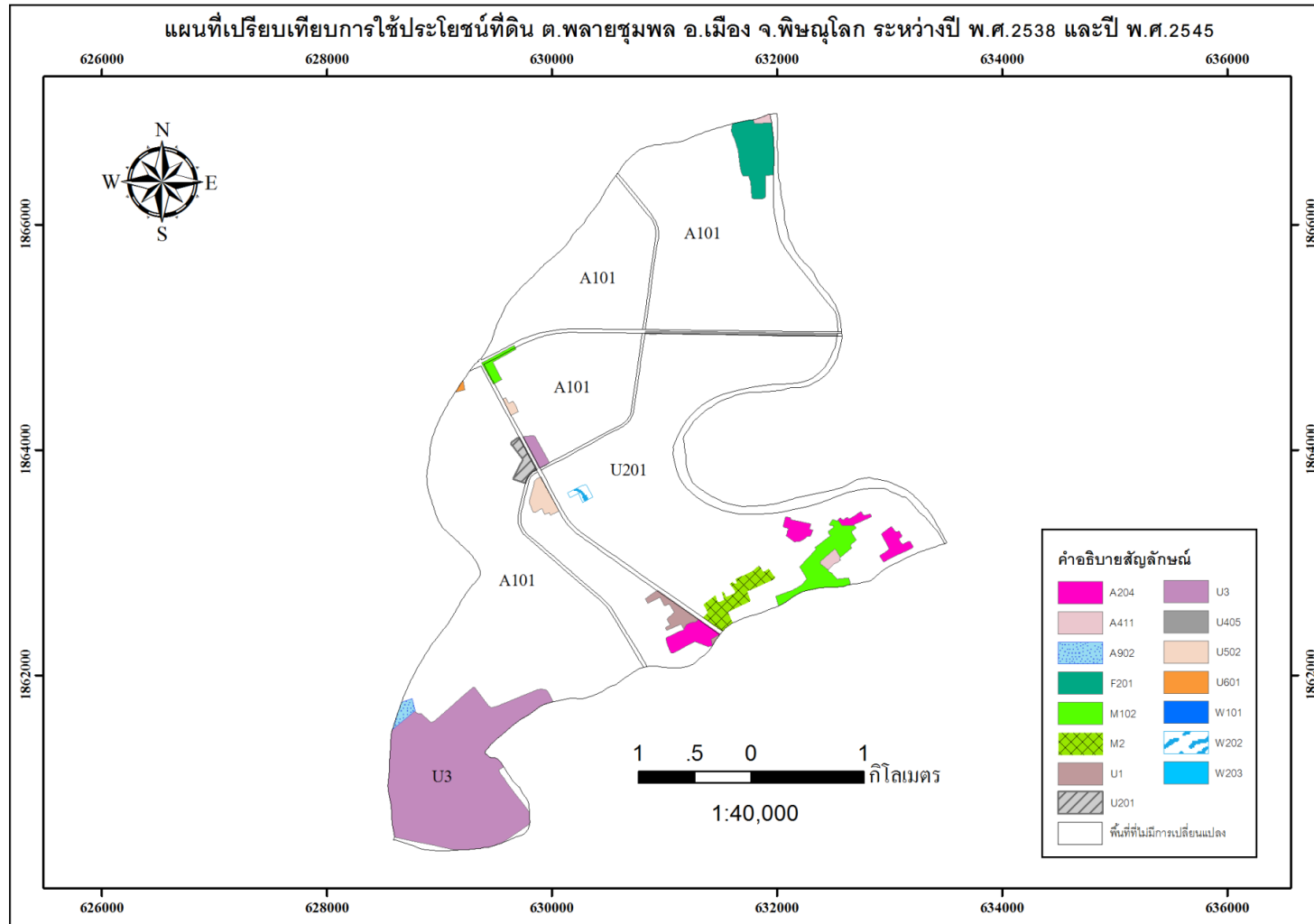
ตารางที่ 4 รายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ปี พ.ศ.2556

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A101	นาข้าว	4,742	52.03
A411	กล้วย	5	0.06
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	15	0.16
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	113	1.24
M102	ไม้ละเมาะ	97	1.07
M2	พื้นที่ลุ่ม	41	0.45
M405	พื้นที่ถม	65	0.71
U1	ตัวเมืองและย่านการค้า	88	0.97
U200	หมู่บ้านจัดสรรร้าง	26	0.28
U201	หมู่บ้าน	2,411	26.46
U3	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	890	9.77
U405	ถนน	144	1.58
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	49	0.53
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	63	0.69
U605	สถานีบริการน้ำมัน	11	0.12
W101	แม่น้ำ ลำคลอง	270	2.96
W203	คลองชลประทาน	84	0.92
รวม		9,114	100.00

ตารางที่ 4 จะเห็นการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลพลายชุมพลในปี พ.ศ. 2556 พบว่าพื้นที่นาข้าวลดลงจากร้อยละ 54 ในปี พ.ศ.2552 เหลือเพียงร้อยละ 52 แต่ในขณะเดียวกันยังมีพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2552 อย่างพื้นที่ถมจากร้อยละ 0.21 ในปี พ.ศ.2552 เป็นร้อยละ 0.71 ตัวเมืองและย่านการค้าจากร้อยละ 0.38 ในปี พ.ศ.2552 เป็นร้อยละ 0.97 หมู่บ้านจัดสรรร้างจากร้อยละ 0.08 ในปี พ.ศ.2552 เป็นร้อยละ 0.28 หมู่บ้านจากร้อยละ 24.26 เป็นร้อยละ 26.46 และยังมีพื้นที่สถานีบริการน้ำมันหรือปั้มแก๊สเกิดขึ้นใหม่อีกร้อยละ 0.12 และพื้นที่ที่หายไปในปี พ.ศ.2556 เป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผลการวิเคราะห์ตารางการเปลี่ยนแปลงเพื่อศึกษาชนิดและเนื้อที่ของการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมในช่วงปี พ.ศ.2538 - 2545 (ตารางที่ 5) โดยภาพรวมพบว่า เนื้อที่ที่มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ เนื้อที่นาข้าว(A101) มีเนื้อที่ลดลง 682 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 11.71 เนื้อที่หมู่บ้าน(U201) มีเนื้อที่ลดลง 20 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 0.93 เนื้อที่สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ (U3) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 851 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13342.86 เนื้อที่ถนน(U405) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 34 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 41.57 และเนื้อที่แม่น้ำ ลำคลอง(W101) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 110 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 68.75 ส่วนเนื้อที่ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ เนื้อที่คลองชลประทาน(W203) มีเนื้อที่ 84 ไร่ หรือร้อยละ 0.92 ส่วนเนื้อที่ที่ได้หายไปในปี พ.ศ.2545 ได้แก่เนื้อที่ข้าวโพด(A202) และเนื้อที่ทะเลสาบ บึง(W102) ส่วนเนื้อที่ที่มีการเกิดใหม่ในปี พ.ศ.2545 เนื้อที่มันสำปะหลัง(A204) มีเนื้อที่ 107 ไร่ หรือร้อยละ 1.17 เนื้อที่กล้วย(A411) มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 เนื้อที่สถานที่เพาะเลี้ยงปลา(A902) มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 เนื้อที่ป่าผลัดใบสมบูรณ์(F201) มีเนื้อที่ 113 ไร่ หรือร้อยละ 1.24 เนื้อที่ไม้ละเมาะ(M102) มีเนื้อที่ 119 ไร่ หรือร้อยละ 1.31 เนื้อที่พื้นที่ลุ่ม(M2) มีเนื้อที่ 77 ไร่ หรือร้อยละ 0.84 เนื้อที่ตัวเมืองและย่านการค้า(U1) มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 เนื้อที่โรงงานอุตสาหกรรม(U502) มีเนื้อที่ 37 ไร่ หรือร้อยละ 0.41 เนื้อที่สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (U601) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 และเนื้อที่บ่อน้ำในไร่นา(W202) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.12

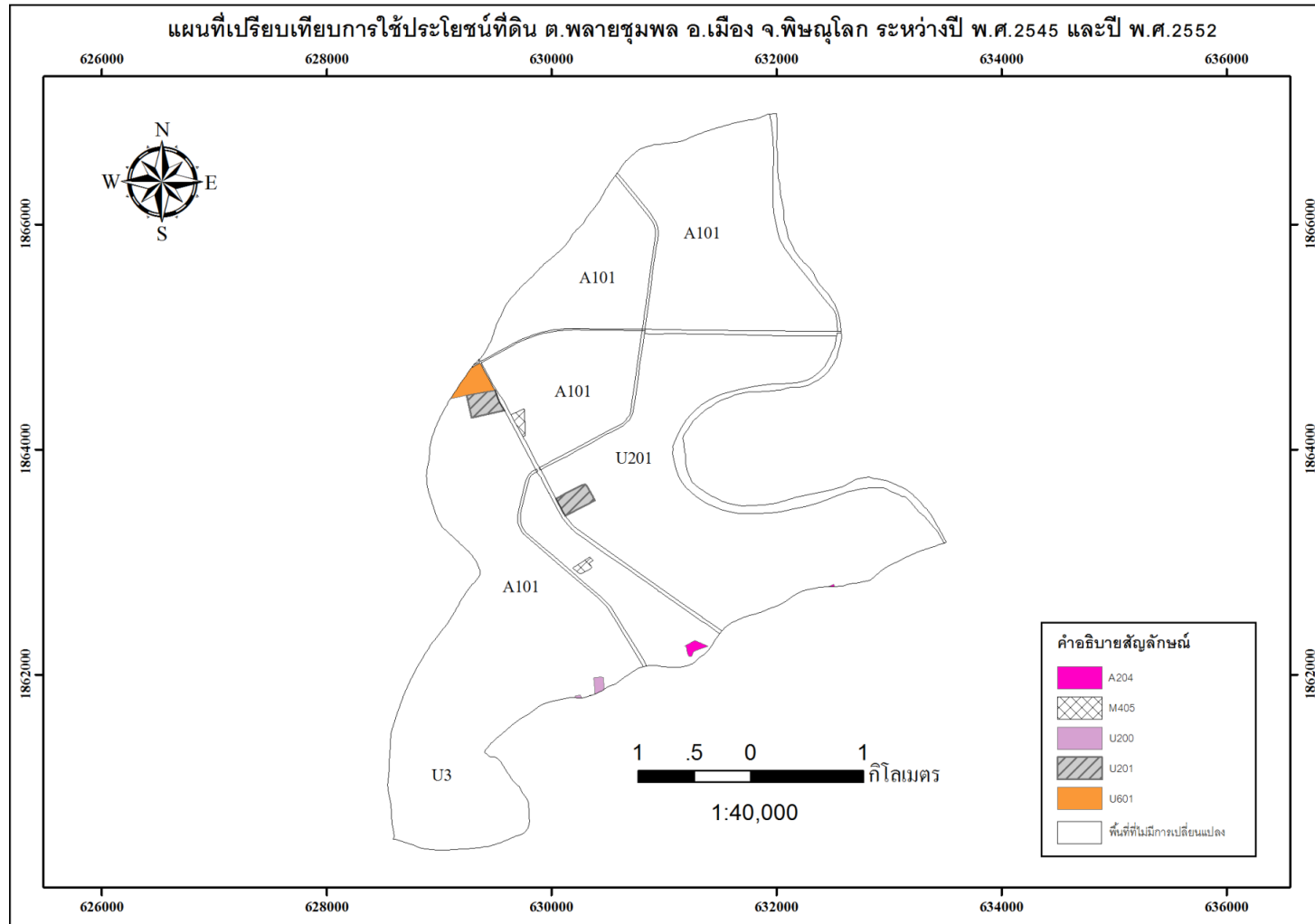

ภาพ 10 แผนที่เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ระหว่างปี พ.ศ.2538 และปี พ.ศ.2545

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ระหว่างปี พ.ศ.2538 และปี พ.ศ.2545

หน่วย	คำอธิบาย	ปี 2538	ปี 2545	การเปลี่ยนแปลง	
		ไร่(ร้อยละ)	ไร่(ร้อยละ)	ไร่	ร้อยละ
A101	นาข้าว	5812(63.77)	5130(56.30)	-682	-11.71
A202	ข้าวโพด	49(0.54)	-	49	-100.00
A204	มันสำปะหลัง	-	107(1.17)	107	100.00
A411	กล้วย	-	16(0.17)	16	100.00
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	-	15(0.16)	15	100.00
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	-	113(1.24)	113	100.00
M102	ไม้ละเมาะ	-	119(1.31)	119	100.00
M2	พื้นที่ลุ่ม	-	77(0.84)	77	100.00
U1	ตัวเมืองและย่านการค้า	-	33(0.36)	33	100.00
U201	หมู่บ้าน	2148(23.56)	2128(23.34)	-20	-0.93
U3	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	6(0.07)	857(9.41)	851	13342.86
U405	ถนน	81(0.89)	115(1.26)	34	41.57
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	-	37(0.41)	37	100.00
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	-	2(0.03)	2	100.00
W101	แม่น้ำ ลำคลอง	160(1.76)	270(2.97)	110	68.75
W102	ทะเลสาบ บึง	774(8.49)	-	-774	-100.00
W202	บ่อน้ำในไร่นา	-	11(0.12)	11	100.00
W203	คลองชลประทาน	84(0.92)	84(0.92)	0	0.00

ผลการวิเคราะห์ตารางการเปลี่ยนแปลงเพื่อศึกษาชนิดและเนื้อที่ของการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมในช่วงปี พ.ศ.2545 - 2552 (ตารางที่ 6) โดยภาพรวมพบว่าเนื้อที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้แก่ เนื้อที่นาข้าว(A101) มีเนื้อที่ลดลง 135 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 2.65 เนื้อที่มันสำปะหลัง(A204) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 5 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 5.13 เนื้อที่ไม้ละเมาะ(M102) มีเนื้อที่ลดลง 3 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.05 เนื้อที่ตัวเมืองและย่านการค้า(U1) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 2 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.56 เนื้อที่หมู่บ้าน(U201) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 83 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.94 เนื้อที่สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ (U3) มีเนื้อที่ลดลง 1 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 0.21 เนื้อที่ถนน(U405) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 1 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.79 และเนื้อที่สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ(U601) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 34 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 1233.33 ส่วนเนื้อที่ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ เนื้อที่กล้วย(A411) มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 เนื้อที่สถานที่เพาะเลี้ยงปลา(A902) มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 เนื้อที่ป่าผลัดใบสมบูรณ์(F201) มีเนื้อที่ 113 ไร่ หรือร้อยละ 1.24 เนื้อที่พื้นที่ลุ่ม(M2) มีเนื้อที่ 77 ไร่ หรือร้อยละ 0.84 เนื้อที่โรงงานอุตสาหกรรม(U502) มีเนื้อที่ 37 ไร่ หรือร้อยละ 0.41 เนื้อที่แม่น้ำ ลำคลอง (W101) มีเนื้อที่ 270 ไร่ หรือร้อยละ 2.96 และเนื้อที่คลองชลประทาน(W203) มีเนื้อที่ 84 ไร่ หรือร้อยละ 0.92 ส่วนเนื้อที่ที่ได้หายไปในปี พ.ศ.2552 ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา(W202) ส่วนเนื้อที่ที่มีการเกิดใหม่ในปี พ.ศ.2552 ได้แก่ พื้นที่ถม(M405) มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 และหมู่บ้านจัดสรรร้าง(U200) มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.08

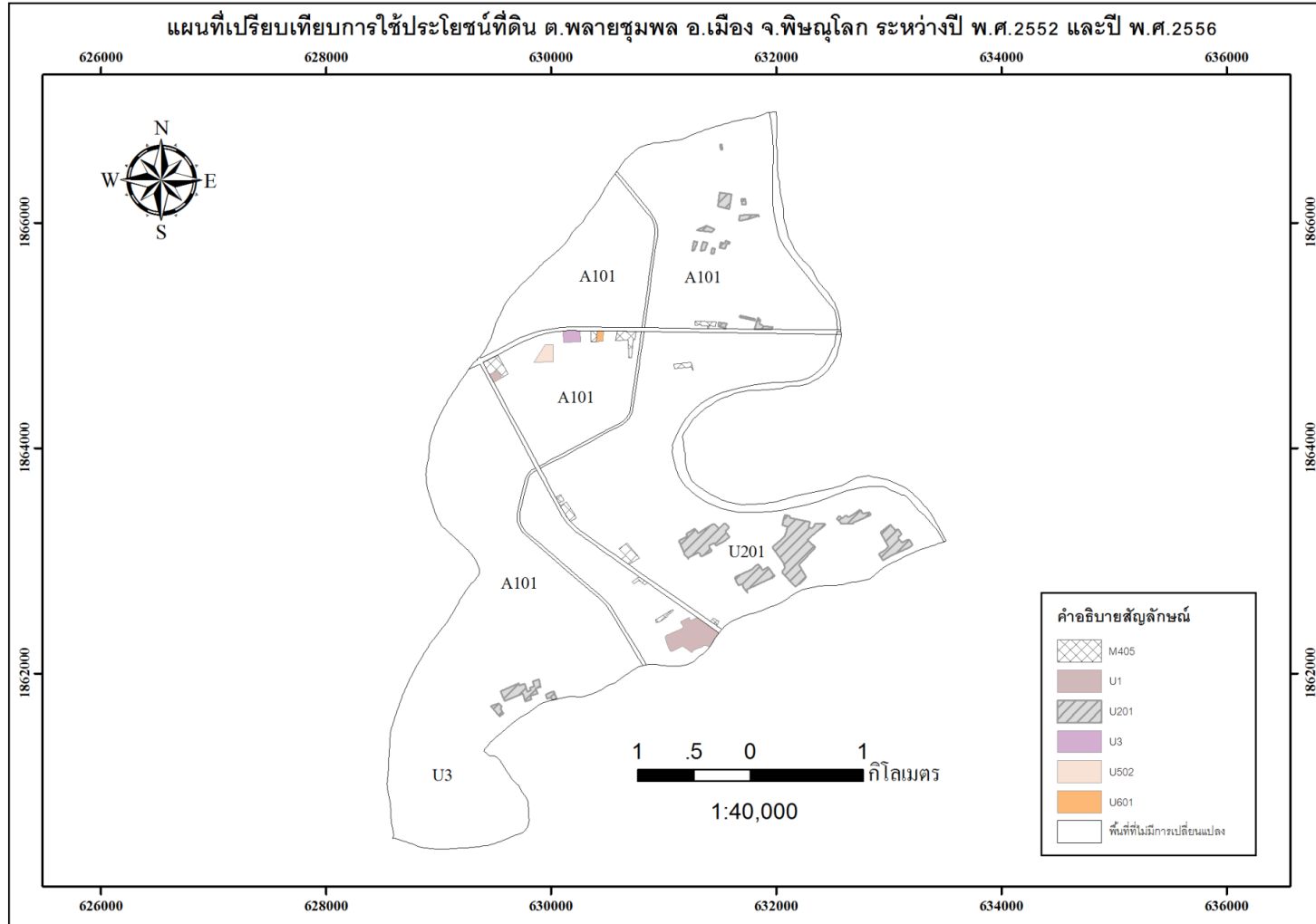

ภาพ 11 แผนที่เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลาชุมพล ระหว่างปี พ.ศ.2545 และปี พ.ศ.2552

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ระหว่างปี พ.ศ.2545 และปี พ.ศ.2552

หน่วย	คำอธิบาย	ปี 2545	ปี 2552	การเปลี่ยนแปลง	
		ไร่(ร้อยละ)	ไร่(ร้อยละ)	ไร่	ร้อยละ
A101	นาข้าว	5130(56.30)	4995(54.81)	-135	-2.65
A204	มันสำปะหลัง	107(1.17)	112(1.23)	5	5.13
A411	กล้วย	16(0.17)	16(0.17)	0	0.00
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	15(0.16)	15(0.16)	0	0.00
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	113(1.24)	113(1.24)	0	0.00
M102	ไม้ละเมาะ	119(1.31)	116(1.27)	-3	-3.05
M2	พื้นที่ลุ่ม	77(0.84)	77(0.84)	0	0.00
M405	พื้นที่ถม	-	19(0.21)	19	100.00
U1	ตัวเมืองและย่านการค้า	33(0.36)	34(0.38)	1	5.56
U200	หมู่บ้านจัดสรรร้าง	-	8(0.08)	8	100.00
U201	หมู่บ้าน	2128(23.34)	2211(24.26)	83	3.94
U3	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	857(9.41)	856(9.39)	-1	-0.21
U405	ถนน	115(1.26)	116(1.27)	1	0.79
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	37(0.40)	37(0.40)	0	0.00
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	2(0.03)	36(0.40)	34	1233.33
W101	แม่น้ำ ลำคลอง	270(2.96)	270(2.96)	0	0.00
W202	บ่อน้ำในไร่นา	11(0.12)	-	-11	-100.00
W203	คลองชลประทาน	84(0.92)	84(0.92)	0	0.00

ผลการวิเคราะห์ตารางการเปลี่ยนแปลงเพื่อศึกษาชนิดและเนื้อที่ของการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมในช่วงปี พ.ศ.2552 - 2556 (ตารางที่ 7) โดยภาพรวมพบว่าเนื้อที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้แก่ เนื้อที่นาข้าว(A101) มีเนื้อที่ลดลง 253 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 5.07 เนื้อที่กล้วย(A411) มีเนื้อที่ลดลง 10 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 64.71เนื้อที่ไม้ละเมาะ(M102) มีเนื้อที่ลดลง 19 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.75 เนื้อที่พื้นที่ลุ่ม(M2) มีเนื้อที่ลดลง 36 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 46.43 เนื้อที่พื้นที่ถม(M405) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 46 ไร่ หรือร้อยละ 238.10 เนื้อที่ตัวเมืองและย่านการค้า(U1) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 54 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 155.26 เนื้อที่หมู่บ้านจัดสรรร้าง(U200) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 18 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 250.00 เนื้อที่หมู่บ้าน(U201) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 200 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.07 เนื้อที่สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ (U3) มีเนื้อที่ลดลง 35 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.05 เนื้อที่ถนน(U405) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 29 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 24.41 เนื้อที่โรงงานอุตสาหกรรม(U502) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 12 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 32.50 และเนื้อที่สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ(U601) มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 26 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 72.50 ส่วนเนื้อที่ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงได้แก่ เนื้อที่สถานที่เพาะเลี้ยงปลา(A902) มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 เนื้อที่ป่าผลัดใบสมบูรณ์(F201) มีเนื้อที่ 113 ไร่ หรือร้อยละ 1.24 เนื้อที่แม่น้ำ ลำคลอง(W101) มีเนื้อที่ 270 ไร่ หรือร้อยละ 2.96 และเนื้อที่คลองชลประทาน(W203) มีเนื้อที่ 84 ไร่ หรือลดลงเป็นร้อยละ 0.92 ส่วนเนื้อที่ที่ได้หายไปในปี พ.ศ.2556 ได้แก่พื้นที่มันสำปะหลัง(A204) ส่วนเนื้อที่ที่มีการเกิดใหม่ในปี พ.ศ.2556 ได้แก่ พื้นที่สถานีบริการน้ำมัน(U605) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.12

ภาพ 12 แผนที่เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลาชุมพล ระหว่างปี พ.ศ.2552 และปี พ.ศ.2556

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลพลายชุมพล ระหว่างปี พ.ศ.2552 และปี พ.ศ.2556

หน่วย	คำอธิบาย	ปี 2552	ปี 2556	การเปลี่ยนแปลง	
		ไร่(ร้อยละ)	ไร่(ร้อยละ)	ไร่	ร้อยละ
A101	นาข้าว	4995(54.81)	4742(52.03)	-253	-5.07
A204	มันสำปะหลัง	112(1.23)	-	-112	-100.00
A411	กล้วย	16(0.17)	5(0.06)	-11	-64.71
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	15(0.16)	15(0.16)	0	0.00
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	113(1.24)	113(1.24)	0	0.00
M102	ไม้ละเมาะ	116(1.27)	97(1.07)	-19	-15.75
M2	พื้นที่ลุ่ม	77(0.84)	40(0.45)	-37	-46.43
M405	พื้นที่ถม	19(0.21)	65(0.71)	46	238.10
U1	ตัวเมืองและย่านการค้า	34(0.38)	88(0.97)	54	155.26
U200	หมู่บ้านจัดสรรร้าง	8(0.08)	26(0.28)	18	250.00
U201	หมู่บ้าน	2211(24.26)	2411(26.46)	200	9.07
U3	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	856(9.39)	890(9.77)	34	4.05
U405	ถนน	116(1.27)	145(1.58)	29	24.41
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	37(0.40)	49(0.53)	12	32.50
U605	สถานีบริการน้ำมัน	-	11(0.12)	11	100.00
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	37(0.40)	63(0.69)	26	72.50
W101	แม่น้ำ ลำคลอง	270(2.96)	270(2.96)	0	0.00
W203	คลองชลประทาน	84(0.92)	84(0.92)	0	0.00

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลพลายชุมพลจะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดทุกช่วงปีที่น่าสนใจมาศึกษา ส่วนมากจะเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการลดลงเรื่อยๆ ในขณะที่พื้นที่หมู่บ้าน พื้นที่หมู่บ้านจัดสรร พื้นที่ตัวเมืองและย่านการค้ามีการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ยังมีพื้นที่อื่นๆ อีกที่มีการเปลี่ยนแปลงแต่ก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น นั่นก็เป็นเพราะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การค้าขาย การเปลี่ยนแปลงของประชากรของตำบลพลายชุมพล และการขยายตัวของเมืองพิษณุโลก ทำให้อุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของสังคมเจริญก้าวหน้า และทำให้ตำบลพลายชุมพลเกิดความเป็นเมือง มีความทันสมัย เป็นย่านอุตสาหกรรม ย่านการค้าและความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นเรื่อยๆ ได้ในอนาคต

1. การเปลี่ยนแปลงช่วงแรกปี พ.ศ.2538-2545 พบว่าพื้นที่นาข้าวลดลงจากไปจากเดิม 11.71 % และยังมีพื้นที่บึงที่หายไป ขณะที่เขตชุมชนขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและมีสถานที่ราชการเพิ่มเติมเข้ามาอีก 13,342.86%

2. การเปลี่ยนแปลงช่วงที่สองปี พ.ศ.2545-2552 พบว่าพื้นที่นาข้าวยังคงลดลงจากเมื่อปี พ.ศ.2545 อีก 2.65% ขณะเดียวกันพื้นที่หมู่บ้านมีการเพิ่มขึ้น 3.94% และยังมีพื้นที่ที่เกิดขึ้นใหม่คือพื้นที่ถมและหมู่บ้านจัดสรร ส่วนพื้นที่ที่หายไปในปี พ.ศ.2552 มีเพียงพื้นที่บ่อน้ำในไร่นา

3. การเปลี่ยนแปลงช่วงที่สามปี พ.ศ.2552-2556 พบว่าพื้นที่นาข้าวยังคงลดลงอีก 5.07% แต่ขณะเดียวกันยังมีพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2552 เช่น พื้นที่ถมเพิ่มขึ้น 238.10% ตัวเมืองและย่านการค้าเพิ่มขึ้น 155.26% หมู่บ้านจัดสรรเพิ่มขึ้น 250.00% หมู่บ้านเพิ่มขึ้น 9.07% และยังมีพื้นที่สถานีบริการน้ำมันหรือปั้มแก๊สเกิดขึ้นใหม่ และพื้นที่ที่หายไปในปี พ.ศ.2556 เป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

สำหรับพื้นที่ที่มีการลดลงตลอดทุกช่วงปีจะเป็นในส่วนของพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ที่มีการเพิ่มขึ้นตลอดทุกช่วงปีเป็นพื้นที่ในส่วนของย่านที่อยู่อาศัย พื้นที่ที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างมากจะเป็นส่วนของพื้นที่ตัวเมืองและย่านการค้าและในส่วนของพื้นที่ที่มีการลดลงอย่างมากก็เป็นพื้นที่นาข้าว พื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณถนนสายหลัก รองลงมาจะเป็นบริเวณถนนเข้าหมู่บ้านสายต่างๆ ส่วนบริเวณอื่นๆก็มีการเปลี่ยนแปลงแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

ช่วงแรก ปี พ.ศ.2538–2545 นาข้าวลดลง 11.7% และชุมชนขยายตัวเล็กน้อย เพราะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นบริเวณถนนหมายเลข 12 สายพิษณุโลก – สุโขทัยและแถบด้านทิศตะวันออกของตำบลพลาชุมพล ส่วนสถานที่ราชการในพื้นที่ตำบลพลาชุมพลเพิ่มขึ้น 13342.86% โดยมีการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นบริเวณที่เป็นบึงเก่าทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตำบลพลาชุมพลในช่วงแรกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยตำบลพลาชุมพลได้มีการพัฒนาด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านการค้าขาย พัฒนารูปร่างต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริมการปลูกพืชไร่ ช่วงที่สอง ปี พ.ศ.2545-2552 นาข้าวลดลง 2.65% และหมู่บ้านเพิ่มขึ้น 3.94% เพราะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นบริเวณถนนหมายเลข 12 สายพิษณุโลก – สุโขทัยจนถึงบริเวณสี่แยกถนนเลี้ยวเมืองหมายเลข 12 ในช่วงที่สองได้มีการเปลี่ยนแปลงของประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้พื้นที่หมู่บ้านได้มีการขยายตัวเพื่อที่จะรองรับประชากรที่ต้องการที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น

ช่วงที่สาม ปี พ.ศ.2552-2556 นาข้าวลดลง 5.07% การเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นบริเวณถนนทางหลวงหมายเลข 12 สายพิษณุโลก - สุโขทัย จนถึงบริเวณสี่แยกถนนเลี้ยวเมืองตลอดถนนเลี้ยวเมืองหมายเลข 12 และทางทิศเหนือของตำบลพลาชุมพล ส่วนการถมที่เพิ่มขึ้น 238.10% การเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นบริเวณถนนทางหลวงหมายเลข 12 สายพิษณุโลก - สุโขทัย และบริเวณถนนเลี้ยวเมืองหมายเลข 12 ส่วนการที่เมืองขยายตัวมากขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นบริเวณทางด้านทิศใต้ของถนนทางหลวงหมายเลข 12 สายพิษณุโลก - สุโขทัย ซึ่งได้เกิดห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล พลาซ่า พิษณุโลก ขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2554 และพื้นที่หมู่บ้านเพิ่มขึ้น 9.07% มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นระหว่างถนนทางหลวงหมายเลข 12 สายพิษณุโลก - สุโขทัย กับบริเวณใกล้แม่น้ำน่านทิศตะวันออก ในช่วงที่สามได้มีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นจากเดิม โดยมีประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดพื้นที่ที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับเมืองพิษณุโลกได้มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ทำให้เกิดสถานที่ราชการต่างๆ โรงงานอุตสาหกรรม รวมไปถึงห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล พลาซ่า พิษณุโลก ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ผู้คนหลั่งไหลมาจับจ่ายใช้สอยและประกอบธุรกิจใกล้ๆ บริเวณดังกล่าว

จากผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลพลาชุมพลพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ พรหมสมบัติ เรื่อง การวิเคราะห์การขยายตัวของเมือง บริเวณแขวงโคกแฝด แขวงกระทู้มรายและแขวงหนองจอก เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเมืองพิษณุโลกมีการขยายตัวเป็นไปตามทฤษฎีรูปเสี้ยวหรืออูฐปัด (Sector Theory) ซึ่งเป็นการขยายตัวออกไปตามแนวถนนสายสำคัญๆ บริเวณตำบลพลาชุมพลเป็นหนึ่งในเส้นทางคมนาคมที่มีการขยายตัวของเมืองพิษณุโลก จากการขยายตัวของเมืองจึงทำให้ในปัจจุบันในพื้นที่มีทั้งอุตสาหกรรม

มีการพัฒนาด้านธุรกิจการค้า ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่หมู่บ้านจัดสรรอีกทั้งยังมีสถานที่ราชการ การศึกษา สาธารณูปโภคและสาธารณูปการอีกทั้งยังมีพื้นที่ถมที่ยังรอการปลูกสิ่งก่อสร้างต่างๆ อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ในการทำวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลจากกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นการจำแนกที่ดินเพื่อพัฒนาทางการเกษตร จึงไม่สามารถเห็นรายละเอียดการใช้ที่ดินแบบเมืองหรือชานเมืองได้ ซึ่งในอนาคตพื้นที่ตำบลพลายชุมพลจะกลายเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้นจะต้องมีการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบเมืองและชานเมืองให้ละเอียดมากกว่านี้

2. ในอนาคตการขยายตัวของเมืองมีแนวโน้มที่จะขยายออกไปยังพื้นที่ชานเมืองเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการวางแผนในการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่จะกำหนดการวางผังเมืองเพื่อที่จะใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

คำโก้ว ธรรมวงศ์, ถาวร อ่อนประไพ และเยาวเรศ เซาวนพูนผล. (2554). “การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและปัจจัยแรงขับเคลื่อนบางประการ กรณีศึกษา: กลุ่มหมู่บ้านसनกมุงคุณ เมืองจอมเพชร แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”. เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตรคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เปี่ยมสุข สนิท. (2553). “ความเชื่อมโยงระหว่างชนบทและเมืองด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่ขยายตัวของมหานครกรุงเทพ: กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี”. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสน่ห์ ญาณสาร. (2549). “ภูมิศาสตร์เมือง Urban Geography”. เชียงใหม่: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. (2527). “ภูมิศาสตร์เมือง”. กรุงเทพฯ: รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.: บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

สุรัตน์ ผลนารักษ์. (2545). “ภูมิศาสตร์เมือง (Urban Geography)”. พิษณุโลก: ภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร.

กรมพัฒนาที่ดิน. “การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน”. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2556. จาก: <http://www.ldd.go.th>

Ademola K. Braimoh and Takashi Onishi.(2006). “ Spatial determinants of urban land use change in Lagos, Nigeria ”.United Nations University Institute of Advanced Studies, International Organizations Center, Yokohama 220-8502, Japan.and Research Center for Advanced Science and Technology, University of Tokyo, 4-6-1 Komaba 153-8904, Japan.

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	ชินกฤต ถิ่นวงษ์แย
วัน เดือน ปี เกิด	10 พฤษภาคม 2534
ที่อยู่ปัจจุบัน	8/6 หมู่ 4 ตำบลท่านางงาม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 65140
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2549	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม
พ.ศ.2552	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม
พ.ศ.2556	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	ปฐมพงศ์ ชัยมูล
วัน เดือน ปี เกิด	25 พฤศจิกายน 2534
ที่อยู่ปัจจุบัน	97 หมู่ 2 ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 55110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2549	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคาร
พ.ศ.2552	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคาร
พ.ศ.2556	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร